



Województwo
Śląskie

Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego

Katowice, listopad 2023 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Cele i założenia dotyczące tworzenia i systemu realizacji RPDI	6
2.1. Cel główny RPDI	6
2.2. Dokumenty powiązane z RPDI	7
2.3. Sposób opracowania RPDI	8
3. Obszary interwencji	10
3.1. Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	12
3.1.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy.....	12
3.1.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.).....	12
3.1.3. Najważniejsze rekomendacje.....	14
3.1.4. Cel (do 2030 r.).....	15
3.1.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.....	15
3.1.6. Działania wraz z harmonogramem.....	17
3.2. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnością	26
3.2.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy.....	26
3.2.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.).....	26
3.2.3. Najważniejsze rekomendacje.....	28
3.2.4. Cel (do 2030 r.).....	28
3.2.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.....	29
3.2.6. Działania wraz z harmonogramem.....	31
3.3. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	43
3.3.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy.....	43
3.3.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.).....	43
3.3.3. Najważniejsze rekomendacje.....	44
3.3.4. Cel (do 2030 r.).....	45
3.3.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.....	45
3.3.6. Działania wraz z harmonogramem.....	47
3.4. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym	52
3.4.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy.....	52
3.4.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.).....	52
3.4.3. Najważniejsze rekomendacje.....	52
3.4.4. Cel (do 2030 r.).....	53
3.4.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.....	54
3.4.6. Działania wraz z harmonogramem.....	55
3.5. Migranci	60
3.5.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy.....	60
3.5.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.).....	60
3.5.3. Najważniejsze rekomendacje.....	61
3.5.4. Cel (do 2030 r.).....	61
3.5.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.....	62
3.5.6. Działania wraz z harmonogramem.....	63
4. Ścieżki finansowania	66
5. Monitoring	68
6. Wykaz skrótów	73

1. Wprowadzenie

Usługi społeczne, obok zabezpieczenia dochodu, są jedną z najważniejszych składowych polityk publicznych państwa w zakresie realizowanej przez niego polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne związane z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa i zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób ze szczególnymi potrzebami i z niepełnosprawnością, kryzysy personalne i rodzinne oraz inne występujące obecnie ryzyka socjalne.

Usługi społeczne powinny być realizowane z myślą o każdej osobie, która może ich potrzebować, jednak wyjątkową uwagę należy przypisać osobom z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem, takich jak: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysach: psychicznym, bezdomności, uzależnienia i przemocy, rodziny, w tym dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej, domach pomocy społecznej, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii oraz migranci. Właśnie tym grupom w szczególności dedykowane są dokumenty: *Strategia Rozwoju Usług Społecznych. Polityka publiczna do 2030 r. (z perspektywą do 2035)* oraz *Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030*, a na poziomie województwa śląskiego - *Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025* (RPDI).

Przyjęte ramy strategiczne, wynikające ze wspomnianych dokumentów, wyznaczają kluczowe kierunki rozwoju systemu usług społecznych. W szczególności wskazują, iż niezbędne jest opracowywanie i wdrażanie nowych modelowych rozwiązań z zakresu koordynacji systemów wsparcia osób wymagających wsparcia w samodzielnym życiu (w tym z niepełnosprawnościami) oraz dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa - rozwijanie opieki środowiskowej w społecznościach lokalnych ukierunkowanej na wsparcie niesamodzielnym seniorów, tworzenie sieci wsparcia opartych na zasobach indywidualnych (rodzina, otoczenie) i zasobach instytucjonalnych. Tym samym kwestią kluczową staje się przebudowa dotychczasowego systemu realizacji usług społecznych - jednym z istotnych jej elementów jest proces ich deinstytucjonalizacji (DI)¹.

Zakłada się, że zmiany w zakresie dostępności usług i ich koordynacji będą następowały stopniowo w sposób:

- zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby), możliwie najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku domowym i rodzinnym;
- umożliwiający odbiorcom tych usług kontrolę nad życiem i podejmowaniem decyzji, które ich dotyczą;
- zapewniający odbiorcom usług ochronę przed izolacją od ogółu społeczności;
- gwarantujący pierwszeństwo dla indywidualnych potrzeb mieszkańców przed organizacyjnymi wymogami i procedurami.

Zmiany w zakresie DI będą następowały w pierwszej kolejności poprzez uruchamianie nowych usług oraz nowych miejsc ich świadczenia w środowisku, tak by zapełnić obecnie występującą lukę pomiędzy opieką domową, a instytucjonalną opieką całodobową.

Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025 został przygotowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego

w oparciu o wytyczne ujęte w dokumencie pn. *Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)*. Jego celem jest ustrukturyzowanie planowanych zmian w zakresie rozwoju usług społecznych zgodnie z wynikiem przeprowadzonej diagnozy regionalnej.

¹ Rada Ministrów, *Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030*, <https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218> [dostęp: 25.07.2023 r.].

W dokumencie ujęto działania, które Samorząd Województwa Śląskiego, zgodnie ze swoimi kompetencjami, zamierza zrealizować do 2025 r. jak również działania wynikające z programów Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Niniejszy Plan składa się z diagnozy (ujętej w załączniku nr 1) oraz załącznika nr 2, w którym ujęto wykaz działań wspierających proces rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizację. W związku z powyższym RPD powinien stać się ważnym punktem odniesienia przy tworzeniu lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji oraz stanowić element systemu realizacji projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Źródłami finansowania działań realizowanych w ramach *Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025* są środki Unii Europejskiej: *Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027* (poziom regionalny) oraz *Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027* (poziom krajowy), Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), a także budżet państwa, Fundusz Solidarnościowy, środki rezerwy Funduszu Pracy, budżet województwa śląskiego oraz Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Niektóre zadania, np. dotyczące podnoszenia kwalifikacji pracowników pomocy i integracji społecznej ujęto zarówno w FE SL 2021-2027 jak i FERS 2021-2027. Dlatego też przy ich realizacji ROPS będzie przestrzegać linii demarkacyjnej między zakresem wsparcia w programie krajowym, a programem regionalnym (z uwzględnieniem odstępstw określonych w odpowiednich kontraktach programowych).

Na potrzeby niniejszego Planu przyjęto definicję deinstytucjonalizacji ujętą w opracowaniu *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności*². Zgodnie z nią terminem tym określa się *proces rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (w tym także profilaktycznych), które mają wyeliminować potrzebę opieki instytucjonalnej*.

Deinstytucjonalizacja nie jest więc procesem, który polega na zamykaniu placówek zapewniających całodobową opiekę, a w pierwszej kolejności na rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań umożliwiających „niezależne życie” osobom starszym, z niepełnosprawnościami, w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a dzieciom opiekę rodzinną lub zbliżoną do rodzinnej. Niezależne życie wiąże się z kolei z możliwością dokonywania wyborów i podejmowania decyzji dotyczących miejsca zamieszkania, współmieszkańców oraz sposobu organizacji życia codziennego.

² Europejska Grupa Ekspertów ds. Przejścia od Opieki Instytucjonalnej do Opieki świadczonej na poziomie Lokalnych Społeczności, *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności*, listopad 2012, https://www.power.gov.pl/media/70778/ogolnoeuropejskie_wytyczne_deinstytucjonalizacja.pdf [dostęp: 25.07.2023 r.].

2. Cele i założenia dotyczące tworzenia i systemu realizacji RPDI

Zgodnie z zapisami dokumentu *Strategia Rozwoju Usług Społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)* regionalne ośrodki polityki społecznej otrzymały zadanie przygotowywania regionalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji. Zakłada się, że Plany mają być przyjmowane na okres do 3 lat i będą stanowiły uporządkowaną koncepcję zmiany związanej z rozwojem usług środowiskowych, uwzględniającej plany, oczekiwania, potrzeby i możliwości społeczności lokalnych.

Również *Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce* z 30 czerwca 2022 wskazuje, że jednym z głównych działań jest m.in. tworzenie i wdrażanie lokalnych i regionalnych planów deinstytucjonalizacji usług. Wsparcie realizacji tych Planów będzie możliwe ze środków EFS+, tak aby zapewnić ich jak najbardziej skuteczne wdrożenie.

Należy jednak pamiętać o różnicy pomiędzy planami regionalnymi i lokalnymi. Zadaniem planu regionalnego jest określenie działań o charakterze strategicznym, organizacyjnym, doradczym, edukacyjnym oraz finansowym, realizowanych przez ROPS i Urząd Marszałkowski, jako działań na rzecz samorządów gmin i powiatów oraz organizacji społecznych, w tym planowanie działań z wykorzystaniem środków FERS i FE SL. W celu zapewnienia spójności Planu i Programu Regionalnego, Plan będzie przyjmowany przez Zarząd Województwa Śląskiego. Z kolei plany lokalne będą określały konkretne przedsięwzięcia rozwojowe samorządów gmin i powiatów realizowane i finansowane ze środków własnych oraz zewnętrznych źródeł finansowania (w tym w ramach Programów Regionalnych).

Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025 umożliwi uporządkowany proces finansowania poszczególnych usług społecznych z uwzględnieniem działań o charakterze edukacyjnym, animacyjnym i wspierającym samorządy lokalne. Finansowanie to odbywać się będzie zarówno ze środków funduszy regionalnych, jak i krajowych. Podejście takie przyczyni się do zapewniania synergii i komplementarności prowadzonych działań. Ponadto fakt, iż na poziomie regionu koordynatorem działań z zakresu włączenia społecznego będzie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego zapewni zgodność działań finansowanych ze środków europejskich

z zapisami dokumentu pn.: *Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)*.

2.1. Cel główny RPDI

Głównym celem powstania RPDI jest wzmocnienie procesu rozwoju usług społecznych, których zadaniem jest zapewnienie niezbędnego wsparcia na poziomie społeczności lokalnej i tym samym ograniczenie zapotrzebowania na opiekę instytucjonalną.

Realizacja wyżej wymienionego celu wymaga:

- zintegrowania regionalnych celów i działań operacyjnych dotyczących rozwoju usług społecznych i usług zdrowotnych oraz procesu deinstytucjonalizacji w spójny proces skierowany przede wszystkim do podmiotów lokalnych, odpowiedzialnych za organizowanie, dostarczanie i finansowanie tych usług ze środków własnych lub z innych

źródeł, w tym z budżetu państwa;

- silniejszego powiązania źródeł finansowania, przede wszystkim funduszy europejskich, ale także innych źródeł dostępnych w województwie, z regionalnymi i lokalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych;
- ustalenia oczekiwanych kierunków rozwoju usług i deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym i ponadlokalnym m.in. poprzez działania o charakterze finansowym;
- skoordynowania działań podejmowanych przez różne departamenty i jednostki organizacyjne samorządu województwa przy jednoczesnym uwzględnieniu potencjału i zasobów sektora obywatelskiego i partnerów społecznych.

2.2. Dokumenty powiązane z RPD I

Dokumenty międzynarodowe

- *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności;*
- *Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z 1997 r.;* Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 13.08.1997 r., Nr 50, poz. 475);
- *Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993 (Rezolucja 48/96);*
- *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169).*

Dokumenty krajowe

- *Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.);*
- *Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030;*
- *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;*
- *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;*
- *Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021-2027;*
- *Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność;*
- *Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;*
- *Program „Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027”;*
- *Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.*

Dokumenty regionalne

- *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”;*

- *Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030;*
- *Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023;*
- *Program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie śląskim na lata 2021-2030;*
- *Program przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030;*
- *Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie śląskim na lata 2021-2025;*
- *Program „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny” (aktualizacja 2019);*
- *Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu na lata 2017-2022 - Aktualizacja 2019;*
- *Śląski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2019-2022;*
- *Program współpracy Samorządu Województwa Śląskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2023;*
- *Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030;*
- *Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.*

2.3. Sposób opracowania RPDI

Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025 został opracowany w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego. Prace związane z przygotowaniem dokumentu miały charakter partycypacyjny i odbywały się w ramach *Wojewódzkiego Zespołu ds. Deinstytucjonalizacji (WZDI)*. W pracach nad Planem uczestniczyli przedstawiciele m.in. samorządów, organizacji pozarządowych, w tym działających na rzecz kategorii osób ujętych w dokumencie *Strategia Rozwoju Usług Społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)*, wyższych uczelni, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz jednostek wparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, co nadało procesowi tworzenia Planu charakter interdyscyplinarny. Ponadto wśród członków Zespołu znaleźli się przedstawiciele departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, w tym odpowiedzialnych za wdrażanie programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz kreowanie polityki zdrowotnej.

Prace odbywały się w pięciu grupach tematycznych dotyczących usług z zakresu:

- opieki nad dzieckiem, w tym dzieckiem z niepełnosprawnością,
- opieki nad osobami starszymi,
- niezależnego życia – wsparcia osób z niepełnosprawnościami,
- wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wsparcia osób w kryzysie bezdomności.

Efektem prac Zespołu było przygotowanie szczegółowej diagnozy dotyczącej aktualnego stanu usług społecznych i procesu deinstytucjonalizacji w województwie śląskim oraz propozycji działań mających na celu rozwój tego obszaru. Treść diagnozy stanowi syntezę informacji uzyskanych od członków *Wojewódzkiego Zespołu ds. Deinstytucjonalizacji* (wiedza ekspercka) oraz danych pozyskanych z ogólnodostępnych źródeł oraz wyników badań i analiz przeprowadzonych w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego. Powyższa diagnoza stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025 zawiera 5 kart obszarów interwencji:

- 1) Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami;
- 2) Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnością;
- 3) Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego;
- 4) Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym;
- 5) Migranci.

Ponadto w skład Planu wchodzi część dotycząca finansowania procesu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji oraz monitoringu wdrażania zapisów tego dokumentu.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w opracowaniu *Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)* każda z kart obszaru interwencji składa się z:

- najważniejszych wniosków wynikających z diagnozy (odpowiadających na pytanie: *jak jest?*),
- założeń (odpowiadających na pytanie: *jak być powinno?*),
- rekomendacji (odpowiadających na pytanie: *co należy zrobić?*),
- celu planowanego do osiągnięcia do roku 2030,
- rezultatów planowanych do osiągnięcia,
- tabel z wykazem działań przypisanych do konkretnych projektów, odbiorcami działań, ich realizatorami, źródłami finansowania, wymiarem terytorialnym oraz harmonogramem realizacji w latach 2023-2025.

Zakłada się, że w przypadku istotnych zmian sytuacji w obszarze usług społecznych i deinstytucjonalizacji niniejszy Plan może być, w trakcie okresu swojego obowiązywania, modyfikowany.

3. Obszary interwencji

Obszary interwencji określone w Planie wynikają z diagnozy usług społecznych i deinstytucjonalizacji, stanowiącej załącznik do Planu, uwzględniającej specyfikę województwa śląskiego. Każdy z obszarów interwencji skonstruowany został oddzielnie, jednak należy mieć świadomość, że grupy docelowe dla poszczególnych obszarów mogą się pokrywać. Poniżej przedstawiono macierz powiązania między obszarami przez pryzmat łączących je funduszy / programów / projektów / konkursów.

Tabela 1. Macierz wzajemnego powiązania konkursów / projektów / programów / funduszy i obszarów interwencji ujętych w *Regionalnym planie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025.*

Fundusze	Programy / projekty / konkursy	Obszary interwencji				
		Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym	Migranci
FE SL 2021-2027	Konkursy konkurencyjne ogłaszane przez Departament EFS UM WSL	X	X	X	X	X
	Skoordynowane wsparcie pre i post adopcyjne	X				
	Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej	X				
	Śląski senior – wsparcie i aktywizacja		X			
	Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim	X	X	X		
	CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne	X	X	X	X	X
	Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników sytemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim	X	X	X	X	X
FERS 2021-2027	Koordinacja działań w zakresie polityki społecznej – projekty ROPS	X	X	X	X	X
FERS 2021-2027 / KPO	Program "Maluch+" na lata 2022-2029	X				
Budżet Województwa Śląskiego	Program przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030	X				
PFRON	Konkursy ogłaszane przez Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL	X	X	X		

Fundusze	Programy / projekty / konkursy	Obszary interwencji				
		Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym	Migranci
Fundusz Solidarnościowy	Program „Samodzielność - Aktywność - Mobilność!” Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe na lata 2022-2025		X			
	Program „Dostępna przestrzeń publiczna”		X			
	Program wyrównywania różnic między regionami III		X			
	Program „Możemy więcej”		X			
	Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”	X	X			
	Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne”		X			
	Program „Opieka wytchnieniowa”	X	X			
Budżet państwa	Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025		X			
	Program wieloletni „SENIOR+” na lata 2021-2025		X			
	Program „Opieka 75+”		X			
	Program na rzecz zatrudnienia socjalnego na lata 2023-2025		X	X	X	
	Program „Od zależności ku samodzielności ”			X		
	„Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym”				X	
Środki rezerwy Funduszu Pracy	Resortowy Program Aktywizacyjny dla Cudzoziemców na lata 2022-2025					X

3.1. Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami

3.1.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy

- ✓ Lawinowy wzrost liczby rodzin biologicznych zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny.
- ✓ Zbyt mała liczba asystentów rodziny pracujących w środowisku oraz rozpoczynająca się zbyt późno praca asystenta z rodziną (np. na wniosek sądu).
- ✓ Wzrastająca liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego prowadzonych przez gminy oraz spadająca w tego rodzaju podmiotach prowadzonych przez powiaty.
- ✓ Rodziny wspierające stanowią bardzo rzadko stosowaną formę wsparcia rodzin przeżywających trudności.
- ✓ Zbyt mała liczba placówek specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w województwie.
- ✓ Ograniczony dostęp do centrów wsparcia dla rodzin (w tym także przysposabiających i zastępczych / prowadzących RDD), oferujących kompleksową pomoc diagnostyczną i terapeutyczną dla dzieci (w tym m.in. pedagogów, psychologów, neurologów, psychiatrów dziecięcych, okulistów, stomatologów, ortodontów, endokrynologów, psychologów dziecięcych, logopedów, kardiologów, seksuologów, terapeutów integracji sensorycznej).
- ✓ Niewystarczający poziom zasobów rodzinnych form pieczy zastępczej.
- ✓ Zbyt mała liczba kandydatów na rodziny zastępcze.
- ✓ Długotrwały proces przekształcania się rodzin niezawodowych w zawodowe.
- ✓ Pojawiające się przypadki rezygnacji rodzin zastępczych / RDD z pełnienia swoich funkcji (bądź rezygnacji powiatu), najczęściej z powodu trudności opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Trudności z umieszczeniem w rodzinnej pieczy zastępczej dzieci przewlekłe chorych, z niepełnosprawnościami lub niedostosowanych społecznie.
- ✓ Niewystarczająca liczba dostępnych usług pre i postadopcyjnych.
- ✓ Niewystarczająca liczba kandydatów na rodziców adopcyjnych gotowych przysposobić dzieci starsze, z niepełnosprawnością lub liczne rodzeństwa.
- ✓ Wydłużony czas regulacji przez sąd sytuacji prawnej dzieci.
- ✓ Niewystarczająca liczba szkoleń i innych form wsparcia dostosowanych do potrzeb rodziców zastępczych.
- ✓ Braki w zakresie standaryzacji i profesjonalizacji szkoleń kandydatów na rodziny zastępcze (szczególnie w przypadku rodzin przyjmujących dzieci ze specjalnymi potrzebami).
- ✓ Brak kompleksowego wsparcia oraz niewystarczająca liczba mieszkań treningowych / wspomaganych dla usamodzielniających się: wychowanków pieczy zastępczej, mieszkańców DPS-ów, wychowanków MOS-ów i MOW-ów.

3.1.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.)

Zakłada się, że w 2030 roku rodziny biologiczne oraz dzieci i młodzież w województwie śląskim będą miały zapewniony łatwy dostęp do szerokiego wachlarza usług społecznych oferujących kompleksowe wsparcie dla rodzin i dzieci, w tym do placówek specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, placówek wsparcia dziennego, asystentów rodzin oraz rodzin wspierających, co w dużym stopniu ograniczy pogłębianie się problemów w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewni prawidłowy i harmonijny rozwój dzieci w rodzinach.

Ponadto rodziny będą miały możliwość korzystania z szerszego wsparcia w zakresie interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy domowej. W sytuacji pojawiania się nadużyć lub zaniedbań wobec dzieci interwencja będzie szybka i adekwatna.

W przypadku rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z uwagi na brak zatrudnienia, zwiększone będą możliwości reintegracji społecznej i zawodowej w podmiotach reintegracyjnych oraz poza nimi, co umożliwi osobom bezrobotnym szybszą aktywizację zawodową i poprzez uzyskanie zatrudnienia zapewni rodzinie odpowiednie warunki do życia.

W województwie śląskim nastąpi dalszy rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, czyli najbardziej pożądanej formy opieki, zbliżonej do naturalnego środowiska rodzinnego, przeznaczonej dla dzieci z rodzin biologicznych nie będących w stanie zapewnić prawidłowej opieki i wychowania. Powyższe działanie w dużym stopniu ograniczy umieszczanie dzieci w pieczy instytucjonalnej.

Rodzice zastępczy / prowadzący RDD będą mieli zapewnioną możliwość udziału w formach podnoszenia kwalifikacji dostosowanych do ich specyficznych potrzeb, a kandydaci na rodziny zastępcze do wystandaryzowanych i sprofesjonalizowanych szkoleń (szczególnie w przypadku rodzin przyjmujących dzieci ze specjalnymi potrzebami). Natomiast rodziny zastępcze niezawodowe, które zdecydują się na przekształcenie w rodziny zawodowe otrzymają niezbędną pomoc, dzięki której proces ten będzie przebiegać znacznie szybciej niż obecnie.

Ze względu na to, że pojawi się większa liczba rodzin, w tym zawodowych specjalistycznych, odpowiednio przeszkolonych i posiadających niezbędne umiejętności w zakresie opieki nad dziećmi wymagającymi specjalistycznych oddziaływań, w województwie śląskim zostanie zminimalizowany problem umieszczania w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieci przewlekle chorych, z niepełnosprawnościami lub niedostosowanych społecznie.

Samorząd Województwa Śląskiego zapewni rodzinom zastępczym kompleksową pomoc, o charakterze diagnostycznym lub profilaktycznym, dla dzieci w zakresie dostępu do m.in. pedagogów, psychologów, neurologów, psychiatrów dziecięcych, okulistów, stomatologów, ortodontów, endokrynologów, psychologów dziecięcych, logopedów, kardiologów, seksuologów, terapeutów integracji sensorycznej, dzięki czemu rodziny chętniej będą podejmowały się roli rodziców zastępczych / prowadzenia rodzinnych domów dziecka, natomiast osoby już pełniące ww. funkcje rzadziej będą decydowały się na rezygnację.

Ponadto Samorząd Województwa Śląskiego zapewni kandydatom na rodziców adopcyjnych oraz przysposobianym dzieciom wsparcie w postaci usług pre i post adopcyjnych (dzięki którym przyszli rodzice będą odpowiednio przygotowani na przyjęcie dziecka do swojego domu, m.in. pod kątem kompetencji wychowawczych), a także szeroki dostęp do specjalistycznych usług diagnostycznych i terapeutycznych podczas całego procesu wychowywania dziecka. Działania te przyczynią się do zwiększenia liczby kandydatów na rodziny adopcyjne.

Nieodłącznym elementem w procesie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji będzie również organizacja kompleksowego wsparcia, w tym w postaci mieszkań treningowych / wspomaganych dla usamodzielniających się: wychowanków pieczy zastępczej, mieszkańców DPS-ów, wychowanków MOS-ów i MOW-ów, co wesprze ich w wejściu w dorosłe i samodzielne życie.

Podmioty odpowiedzialne za planowanie i wdrażanie działań na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, dzięki systematycznemu diagnozowaniu i monitorowaniu sytuacji będą miały dostęp do aktualnych, rzetelnych i szczegółowych informacji.

3.1.3. Najważniejsze rekomendacje

- ✓ Możliwie wczesne diagnozowanie trudności w wypełnianiu przez rodziny funkcji opiekuńczo-wychowawczych i podejmowanie wsparcia, m.in. poprzez rozwój placówek specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających i innych form pracy środowiskowej oraz udzielanie kompleksowego wsparcia rodzinom w ramach centrów usług społecznych.
- ✓ Dostosowanie liczby asystentów rodziny do występujących potrzeb.
- ✓ Szersze objęcie asystą rodzinną rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej.
- ✓ Zwiększenie liczby nowych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, w szczególności poprzez: pozyskanie nowych rodzin / RDD (m.in. dzięki organizowaniu kampanii promujących ideę rodzicielstwa zastępczego), usprawnienie procesu uzyskiwania kwalifikacji przez kandydatów na rodziców zastępczych / RDD (m.in. dzięki zwiększeniu dostępu do specjalistycznych szkoleń i doradztwa), przekształcanie placówek opiekuńczo-wychowawczych w placówki typu rodzinnego, zapewnienie szerszego dostępu do specjalistycznych usług diagnostycznych i terapeutycznych, w tym konsultacji psychologicznych i pedagogicznych, specjalistycznej diagnostyki medycznej, rehabilitacji dla dzieci, pomoc gmin / powiatów w zapewnieniu odpowiednich warunków mieszkaniowych dla kandydatów na rodziny zastępcze / RDD, zwiększenie wsparcia materialnego i mieszkaniowego dla rodzin zastępczych i prowadzących RDD, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad dziećmi z niepełnosprawnościami.
- ✓ Utrzymanie już istniejących miejsc w rodzinach zastępczych / RDD poprzez zapewnienie dodatkowego wsparcia dla rodzin mających trudności w opiece i wychowaniu dzieci sprawiających problemy opiekuńczo-wychowawcze m.in. dzięki: zwiększeniu dostępu do szkoleń specjalistycznych, zwiększeniu wsparcia specjalistów, w tym psychologów i pedagogów, zwiększeniu wsparcia koordynatorów RPZ.
- ✓ Zapewnienie specjalistycznego wsparcia przeciwdziałającego wypaleniu zawodowemu rodzin zastępczych zawodowych.
- ✓ Wsparcie profesjonalizacji rodzinnej pieczy zastępczej poprzez ułatwienie przekształcania rodzin zastępczych niezawodowych w rodziny zawodowe i rodzin zawodowych w RDD (m.in. dzięki zwiększeniu dostępu do specjalistycznych szkoleń i doradztwa).
- ✓ Zwiększanie liczby adopcji (m.in. poprzez promocję tego rozwiązania), w tym adopcję dzieci starszych oraz upowszechnienie wsparcia pre i post adopcyjnego (m.in. dostęp do specjalistycznych usług diagnostycznych i terapeutycznych, w tym konsultacji psychologicznych i pedagogicznych, specjalistycznej diagnostyki medycznej, leczenia i rehabilitacji dla dzieci) zapewniającego: lepsze przygotowanie kandydatów do pełnienia roli rodziców adopcyjnych, nabycie przez rodziców adopcyjnych niezbędnej wiedzy i umiejętności do wychowywania, wspierania rozwoju dzieci oraz niwelowania ich deficytów.
- ✓ Zapewnienie odpowiednich warunków wkraczania w dorosłe i samodzielne życie poprzez prowadzenie działań na rzecz usamodzielnianych: wychowanków pieczy zastępczej, mieszkańców DPS-ów, wychowanków MOS-ów i MOW-ów, (wsparcie, praca, monitorowanie, rozwijanie sieci mieszkań treningowych / wspomaganych, korzystny system przydziału mieszkań z zasobów gminy).
- ✓ Zapewnienie wsparcia merytorycznego dla kadry pracującej na rzecz rodzin i dzieci poprzez zapewnienie szerokiego wachlarza dostępnych form kształcenia / szkoleń w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji.

- ✓ Uruchomienie sieci ponadpowiatowych centrów wsparcia pieczy zastępczej oferujących wsparcie dla dzieci i rodziców.
- ✓ Zwiększenie poziomu zlecenia usług społecznych w obszarze *Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami* podmiotom ekonomii społecznej.
- ✓ Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji w obszarze wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

3.1.4. Cel (do 2030 r.)

Rozwój usług społecznych w celu zapewnienia kompleksowego wsparcia dla: rodzin biologicznych doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych i kryzysów, rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami, podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej, dzieci przebywających w pieczy zastępczej, usamodzielnianych: wychowanków pieczy zastępczej, mieszkańców DPS-ów, wychowanków MOS-ów i MOW-ów, kandydatów na rodziców adopcyjnych, dzieci oczekujących na przysposobienie, rodziców adopcyjnych, dzieci w rodzinach adopcyjnych, dzieci biologicznych rodziców zastępczych, jak również zwiększenia udziału dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

3.1.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.

Tabela 2. Tabela rezultatów do osiągnięcia do roku 2025 w obszarze *Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami*.

Rezultaty	Główne wskaźniki*	Źródło wskaźnika (projekt / dokument / sprawozdanie)
Wzmocnienie działalności placówek wsparcia dziennego służącej poszerzaniu i podnoszeniu jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej, w tym dla podopiecznych z rodzin z problemem uzależnienia i ich rodzin.	Liczba dofinansowanych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży realizujących m. in. programy profilaktyczne, socjoterapeutyczne, utrwalające postawy wolne od uzależnień oraz służące przeciwdziałaniu zachowaniom ryzykownym	Roczny Raport z realizacji zadań <i>Programu przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030</i>
Zwiększenie liczby korzystających z usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej wśród rodzin i dzieci, w tym z niepełnosprawnościami	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – dzieci z niepełnosprawnościami	Projekt „Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim”
	Odsetek dzieci, dla których sporządzono plan pomocy dziecku i rodzinie powstałych w oparciu o zespoły multidyscyplinarne (co najmniej z poziomu powiatu) w ogólnej liczbie wszystkich dzieci odseparowanych od rodziny (we wszystkich formach pieczy zastępczej).	Dokument „Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)”
	Odsetek rodzin, w stosunku do których zastosowano kompleksową analizę możliwości reintegracji	Dokument „Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)”

Wzrost liczby osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	Główne wskaźniki* Liczba asystentów rodziny w gminach	Źródło wskaźnika (projekt / dokument / Sprawozdanie <i>WRiSPZ-G</i> za II poł. danego roku / sprawozdanie)
Podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami**	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	Projekt „Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników sytemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim”
	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	Projekt „Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL”
Zmniejszenie poziomu instytucjonalizacji pieczy zastępczej	Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie	Projekt „Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej”
	Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie	Projekt „Skoordynowane wsparcie pre i post adopcyjne”
	Odsetek dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które wychowują się w rodzinnej pieczy zastępczej	Dokument „Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)”
	Odsetek placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia całodobowego przekształconych w dzienne ośrodki wsparcia rodziny	Dokument „Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)”
Zwiększenie liczby miejsc dla dzieci o specjalnych potrzebach	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję specjalistyczną	Sprawozdanie <i>WRiSPZ- P</i> za II poł. danego roku
Zwiększenie dostępności do wsparcia pre i post adopcyjnego	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	Projekt „Skoordynowane wsparcie pre i post adopcyjne”
	Liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie	Projekt „Skoordynowane wsparcie pre i post adopcyjne”
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	Projekt „Skoordynowane wsparcie pre i post adopcyjne”
Zwiększenie liczby adopcji	Liczba zawiązanych adopcji krajowych	Sprawozdanie <i>WRiSPZ- M</i> za I i II poł. danego roku
Usprawnienie planowania procesu deinstytucjonalizacji w obszarze "Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami" poprzez zapewnienie dostępu do aktualnych informacji nt. sytuacji w województwie śląskim	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringu obszaru "Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami"	ROPS
Wzmocnienie podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz rodzin i dzieci z niepełnosprawnościami	Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami, które otrzymały dofinansowanie z PFRON	Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL

* Dokładne wartości wskaźników znajdują się w części "Monitoring".

** Zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy FE SL 2021-2027 a FERS 2021-2027.

3.1.6. Działania wraz z harmonogramem

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
1	Wzmocnienie działalności placówek wsparcia dziennego służącej poszerzaniu i podnoszeniu jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej, w tym dla podopiecznych z rodzin z problemem uzależnienia i ich rodzin.	Program przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030	JST w trybie konkursowym, organizacje pozarządowe prowadzące placówki wsparcia dziennego - w trybie konkursowym	ROPS oraz wybrane w trybie konkursowym podmioty	Program przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030	woj. śląskie,	x	x	x
2	Wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej (szczególnie rodzin specjalistycznych), w szczególności skierowanych na zaspokojenie potrzeb dzieci przebywających w RPOT i IOP	Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej	Dzieci przebywające w pieczy zastępczej, w tym dzieci z RPOT i IOP, usamodzielniani wychowankowie RPOT, rodzice zastępczy i ich dzieci biologiczne	ROPS	FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.12	woj. śląskie	x	x	x
3	Prowadzenie minimum 3 specjalistycznych ośrodków wsparcia (Regionalnego Centrum Wspierania Pieczy Zastępczej) dla osób realizujących funkcje rodziny zastępczej / instytucji / powiatów prowadzących i organizujących rodzinne formy pieczy zastępczej		Rodziny zastępcze, podmioty prowadzące i organizujące rodzinne formy pieczy zastępczej.				x	x	x
4	Usprawnienie systemu usamodzielnienia z pieczy zastępczej, w szczególności dzieci niepełnosprawnych, poprzez współpracę z powiatami w zakresie: a) organizowanie mieszkańców wspomaganych dla usamodzielnianych wychowanków RPOT, b) rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania usamodzielnianych wychowanków		Usamodzielniani wychowankowie RPOT				x	x	x
5	Kształcenie i doskonalenie kadr pieczy i wspierania rodziny		Pracownicy podmiotów WRiSPZ				x	x	x
6	Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji regionalnej w zakresie usług społecznych w obszarze wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji		Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – projekty ROPS				JST, podmioty WRiSPZ, NGO	ROPS	FERS 2021-2027
7	Planowanie interwencji z zakresu usług społecznych w obszarze wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji, w tym w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS						x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
8	Organizowanie i wspieranie instytucji pomocy społecznej, podmiotów zajmujących się pomocą i integracją społeczną, instytucji wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji oraz ich współpracy							x	x
9	Wsparcie samorządów w rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, w tym działania świadomościowe i szkolenia* dotyczące deinstytucjonalizacji, wymiana dobrych praktyk, w tym wypracowywanie rozwiązań służących zapewnieniu lepszej integracji usług społecznych i zdrowotnych		JST					x	x
10	Analiza potrzeb szkoleniowych kadr WRiSPZ i planowanie interwencji EFS w tym zakresie, w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRIPS		Kadra podmiotów WRiSPZ				x	x	x
11	Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego oraz kompetencyjnego podmiotów organizujących system wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji oraz jego otoczenia		Podmioty WRiSPZ					x	x
12	Realizacja działań diagnostyczno-terapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami neurorozwojowymi (dzieci objęte zostaną indywidualnym planem diagnozy i terapii) oraz prowadzenie grup wsparcia dla dzieci i młodzieży w okresie adolescencji						x	x	x
13	Wsparcie rodzin adopcyjnych w obszarze kompensowania deficytów społecznych, emocjonalnych i zdrowotnych u dzieci przysposobionych, przeciwdziałające ich wykluczeniu społecznemu, a także wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziców adopcyjnych oraz ich wiedzy i umiejętności w tym zakresie		Dzieci zgłoszone do przysposobienia i przysposobione, rodzice adopcyjni i kandydaci na rodziców adopcyjnych, rodziny adopcyjne i ich dzieci biologiczne, personel ośrodków adopcyjnych oraz instytucji współpracujących w obszarze adopcji	ŚOA we współpracy ze wszystkimi ośrodkami adopcyjnymi w regionie, w tym z ośrodkami niepublicznymi prowadzonymi na zlecenie Samorządu Województwa Śląskiego	FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.12	woj. śląskie	x	x	x
14	Wsparcie kandydatów na rodziców adopcyjnych w obszarze wzmocnienia kompetencji rodzicielskich (warsztaty, szkolenia, poradnictwo)*	Skoordynowane wsparcie pre i post adopcyjne					x	x	x
15	Działania upowszechniające i promujące ideę adopcji (m.in. kampanie edukacyjne, społeczne, akcje promocyjne, pikniki i eventy dla rodzin adopcyjnych, broszury, informatory, poradniki dla osób zainteresowanych adopcją oraz instytucji współpracujących z ośrodkami adopcyjnymi)						x	x	x
16	Wsparcie merytoryczne personelu ośrodków adopcyjnych oraz instytucji współpracujących, poprzez realizację specjalistycznych szkoleń, warsztatów, konferencji, seminariów, superwizji, specjalistycznego poradnictwa w różnych obszarach tematycznych*						x	x	x
17	Koordinacja pracy ośrodków adopcyjnych w województwie śląskim oraz promocja rozwiązań służących rozwijaniu współpracy podmiotów / instytucji uczestniczących w procesie adopcji						x	x	x
18	Działania upowszechniające CUS (zatrudnienie doradcy ds. CUS, doradztwo, spotkania grupowe i indywidualne, szkolenia, w tym dot. pracy z rodziną i dziećmi, materiały dydaktyczne, inne)	CUS – nowe spojrzenie na	JST z terenu Województwa Śląskiego	ROPS oraz wybrane	FE SL 2021-2027	Wachlarz gmin			x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
19	Wsparcie wdrożeniowe CUS dla Partnerów projektu „CUS – Nowe spojrzenie na usługi społeczne (wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla instytucji zainteresowanych tworzeniem CUS, w tym: pomoc w zakresie wyboru ścieżki utworzenia CUS, pomoc w przeprowadzeniu diagnozy związanej z rozpoznaniem potrzeb mieszkańców gminy, w tym rodzin z dziećmi oraz możliwych do realizacji działań wspierających na rzecz rodzin z dziećmi, określanie potencjału gminy pod kątem usług społecznych na rzecz rodzin z dziećmi – sposobu funkcjonowania jednostek gminnych, możliwości wykorzystania NGO i innych podmiotów działających na jej terenie, pomoc w opracowaniu programu / programów usług społecznych, nadzór merytoryczny nad tworzonymi programami.	usługi społeczne	w zakresie upowszechniania i doradztwa oraz 10 JST wybranych w trybie konkurencyjnym na partnerów projektu, w których w ramach projektu zostaną uruchomione CUS, mieszkańcy wybranych gmin	w trybie konkurencyjnym 10 samorządów gminnych	Cel szcz. ESO4.11	możliwie zróżnicowany ze względu na rodzaj i położenie na terenie województwa śląskiego		x	X
20	Wsparcie dla samorządów w uruchomieniu nowych usług świadczonych w CUS, w tym na rzecz rodzin z dziećmi.							x	x
21	Zgodnie z wykazem Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1945)	Otwarte konkursy ofert ogłaszane przez Departament Nadzoru Podmiotów Lecznicznych i Ochrony Zdrowia UM WSL	Rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami	Departament Nadzoru Podmiotów Lecznicznych i Ochrony Zdrowia UM WSL	PFRON	woj. śląskie	x	x	x
22	Prowadzenie reintegracji społecznej i zawodowej przez podmioty reintegracyjne, w tym: tworzenie nowych oraz wspieranie istniejących podmiotów reintegracyjnych m. in. zakładów aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej, centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, które stanowią skuteczne środowisko aktywizacji zawodowej, pomagające wejść uczestnikom na otwarty / chroniony rynek pracy. Planowane są takie działania jak: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększanie liczby miejsc w ww. podmiotach, tworzenie nowych pracowni; ▪ aktywizacja społeczno-zawodowa osób biernych zawodowo / rodziny zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wykorzystująca instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej; ▪ wspieranie istniejących usług i wprowadzenie dodatkowych, niezbędnych usług społecznych umożliwiających udział w procesie reintegracji, m. in. poradnictwo i grupy wsparcia dla rodzin (element uzupełniający kompleksowego projektu); ▪ realizacja różnorodnych form podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i umiejętności pracowników podmiotów reintegracyjnych (w tym organizacji pozarządowych), w zakresie niezbędnym do realizacji projektów w ww. zakresie (element uzupełniający kompleksowego projektu); ▪ realizacja działań np. z zakresu kultury, kształtowania kompetencji w zakresie spędzania wolnego czasu, 	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje	Osoby biernie zawodowo / rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracownicy podmiotów reintegracji i pomocy społecznej (w tym organizacji pozarządowych)	Departament EFS oraz podmioty wybrane w trybie konkursowym	FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.8	woj. śląskie, w szczególności obszary rewitalizacji	x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
	<p>budowania i wzmocnienia prawidłowych relacji rodzinnych i sąsiedzkich, wsparcie psychologiczne, profilaktyka i terapia uzależnień, a także działania nakierowane na kształtowanie właściwych postaw proekologicznych (element uzupełniający kompleksowego projektu);</p> <ul style="list-style-type: none"> realizacja działań w zakresie dostępności cyfrowej (innych niż realizowane z poziomu krajowego), (element uzupełniający kompleksowego projektu). 	<p><i>Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)</i></p>							
23	<p>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób biernych zawodowo / rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, wykorzystująca instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej, prowadzona przez inne podmioty niż reintegracyjne, w tym możliwość podejmowania dodatkowych działań, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> realizacja różnorodnych form podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i umiejętności pracowników pomocy społecznej, w zakresie niezbędnym do realizacji projektów w ww. zakresie (element uzupełniający kompleksowego projektu); realizacja działań np. z zakresu kultury, kształtowania kompetencji w zakresie spędzania wolnego czasu, budowania i wzmocnienia prawidłowych relacji rodzinnych i sąsiedzkich, wsparcie psychologiczne, profilaktyka i terapia uzależnień, a także działania nakierowane na kształtowanie właściwych postaw proekologicznych (element uzupełniający kompleksowego projektu); realizacja działań w zakresie dostępności cyfrowej (innych niż realizowane z poziomu krajowego), (element uzupełniający kompleksowego projektu). 								
24	<p>Podjęcie działań w zakresie ochrony zdrowia w ramach zintegrowanych projektów usług zdrowotnych i społecznych, celem wsparcia procesu deinstytucjonalizacji usług zdrowotnych, w tym zdrowia psychicznego i środowiskowej opieki długoterminowej, opieki hospicyjnej i paliatywnej.</p> <p>Opracowywanie i realizowanie regionalnych programów zdrowotnych, m. in. programów profilaktycznych.</p> <p>Promowanie współpracy jednostek podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz szpitali.</p> <p>Wdrażanie rozwiązań w zakresie koordynacji opieki zdrowotnej oraz standardy dostępności w podmiotach leczniczych itp.</p>	<p>Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje <i>Szczegółowego Opisu Priorytetów</i></p>	<p>Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, członkowie ich rodzin i osoby z otoczenia, w szczególności sprawujące nad nimi opiekę; osoby świadczące usługi społeczne, pracownicy podmiotów integracji</p>	<p>Departament EFS UM WSL oraz podmioty wybrane w trybie konkursowym</p>	<p>FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.11</p>	<p>woj. śląskie</p>		x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
		(SZOP)	i pomocy społecznej (w tym organizacje pozarządowe); osoby z niepełnosprawnością, dzieci i młodzież z grup defaworyzowanych; kadry medyczne i niemedyczne oraz podmioty lecznicze						
25	<p>Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze lub będących w kryzysie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój asystentury rodzinnej; ▪ powoływanie rodzin wspierających; ▪ rozwój poradnictwa specjalistycznego; ▪ rozwój terapii i mediacji; ▪ tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (tworzenie nowych, a także zwiększanie liczby miejsc i rozszerzanie oferty wsparcia w już istniejących). 	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje <i>Szczegółowego Opisu Priorytetów</i> (SZOP)	Rodziny, w tym przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze lub będące w kryzysie	Departament EFS UM WSL oraz podmioty wybrane w trybie konkursowym	FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.12	woj. śląskie	x	x	x
26	<p>Rozwój usług dla dzieci wymagających wsparcia, zwłaszcza ze względu na problemy behawioralne, psychiczne czy niepełnosprawność, wynikające bezpośrednio z przeprowadzonej diagnozy, poprzez prowadzenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ poradnictwa specjalistycznego (w tym: indywidualna diagnoza i terapia zaburzeń rozwoju dzieci); ▪ wsparcia terapeutycznego; ▪ profilaktyki uzależnień; ▪ działań informacyjnych / edukacyjnych i świadomościowych, z uwzględnieniem aktywizacji społecznej i rozwijania zainteresowań oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego; 	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie	Rodziny z dziećmi wymagającymi wsparcia, zwłaszcza ze względu na problemy behawioralne, psychiczne czy niepełnosprawność	Departament EFS UM WSL oraz podmioty wybrane w trybie konkursowym	FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.12	woj. śląskie	x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
	<ul style="list-style-type: none"> działań wspierających rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami (np. opieka wytchnieniowa, poradnictwo psychologiczne, usługi asystenckie). 	z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje <i>Szczegółowego Opisu Priorytetów</i> (SZOP)							
27	<p>Rozwój usług w zakresie interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy poprzez m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> tworzenie i rozwój ośrodków interwencji kryzysowej (schronienie nie może być udzielane w placówkach świadczących opiekę instytucjonalną); zapewnienie dostępu do usług dla osób w sytuacjach kryzysowych (poradnictwo psychologiczne, konsultacje z terapeutą lub innymi specjalistami; psychoterapia, grupy wsparcia; mieszkania treningowe / wspomagane); rozwój usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy domowej. 	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem	Osoby / rodziny w sytuacjach kryzysowych, osoby będące ofiarami przemocy	Departament EFS UM WSL oraz podmioty wybrane w trybie konkursowym	FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.12	woj. śląskie	x	x	x
28	<p>Wspieranie dzieci i młodzieży przebywającej w instytucjach całodobowych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywizację społeczną, rozwój potencjałów i zainteresowań, wsparcie psychologiczne, poradnictwo specjalistyczne, w tym diagnoza i terapia zaburzeń; wsparcie w procesie usamodzielniania (wsparcie opiekunów / asystentów usamodzielniania, mentoring, budowanie kręgów wsparcia, mieszkania treningowe i wspomagane, „usamodzielnianie na próbę”, monitoring losów wychowanków). <p>Ww. działania dotyczą wyłącznie wsparcia dzieci oraz kadr w zakresie zgodnym z ideą deinstytucjonalizacji</p>	z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje	Dzieci i młodzież przebywająca w instytucjach całodobowych, opiekunowie / asystenci usamodzielniania				x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
29	<p>Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej i wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej i wsparcie rodzin zastępczych (tworzenie rodzinnych form opieki zastępczej; opieka wychowawcza; poradnictwo specjalistyczne; szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka; tematyczne szkolenia i kursy dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka; grupy wsparcia i samopomocowe; zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; działania informujące i promujące ideę rodzicielstwa zastępczego; adaptacja mieszkań na potrzeby prowadzenia rodzinnych form pieczy; działania na rzecz rozwoju rodzin zawodowych przyjmujących dzieci z niepełnosprawnością; mediacje; usługi wspierające rodzinę biologiczną w celu powrotu dziecka); ▪ wsparcie dzieci przebywających w pieczy (diagnoza dzieci przebywających w pieczy i kwalifikujących się do pieczy; zatrudnienie specjalistów zgodnie z potrzebami; kontynuacja lub rozpoczęcie terapii; treningi wspierające prawidłowy rozwój; wsparcie edukacyjne; udział w wydarzeniach kulturalnych, społecznych, sportowych; nauka organizacji czasu wolnego, organizacja wypoczynku); ▪ usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej (mieszkania treningowe / wspomagane; tworzenie i realizacja efektywnych planów usamodzielniania wychowanków; wsparcie w procesie usamodzielniania, np. warsztaty, treningi tematyczne, wsparcie psychologiczne, terapia uzależnień; budowanie kręgów wsparcia; monitoring usamodzielniania; wsparcie opiekunów usamodzielniania - szkolenia, superwizje, coaching, grupy wsparcia). 	Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)	Rodziny, dzieci i młodzież (z zakresu pieczy zastępczej), kandydaci na rodziny zastępcze i RDD oraz członkowie ich rodzin, usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej				x	x	x
30	<p>Budowanie zdolności organizacyjnych partnerów społeczeństwa obywatelskiego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ działania na poziomie samych organizacji (wzmocnienie zasobów ludzkich w organizacjach, wsparcie dodatkowego zatrudnienia, wsparcie rozwoju wolontariatu, budowanie bazy członkowskiej, kształtowanie postaw i umiejętności, liderów / liderek); ▪ działania skierowane bezpośrednio do organizacji zapewniające lepszą wydolność materialną i finansową; ▪ działania promujące budowanie relacji z innymi sektorami; ▪ działania budujące refleksyjność działania sektora organizacji pozarządowych; ▪ działania w zakresie konsolidacji i samowiedzy środowiska organizacji pozarządowych; ▪ działania w zakresie aktywizmu obywatelskiego; ▪ działania w zakresie wsparcia i rozwoju partycypacji i rzecznictwa; ▪ działania w zakresie kształtowania i realizacji polityk publicznych w następujących wymiarach: programowania, realizacji działań, monitorowania, ewaluacji; ▪ działania w zakresie niezbędnego wsparcia technicznego i rozwoju instytucjonalnego (uzupełniająco, jako element kompleksowych działań zmierzających do budowania potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego); ▪ działania w zakresie podnoszenia jakości (w tym poprzez rozwój kompetencji kadr) i dostępności usług 		Organizacje społeczeństwa obywatelskiego o zasięgu wojewódzkim, które działają na rzecz wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży oraz rodzinnej pieczy zastępczej, w tym pracownicy, członkowie i wolontariusze społeczeństwa obywatelskiego				x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
	świadczonej przez organizacje pozarządowe w obszarze EFS+ oraz innych instrumentów polityki spójności 2021-2027.								
31	<p>Tworzenie nowych miejsc opieki wyłącznie w żłobkach i klubach dziecięcych, w tym miejsc dla dzieci z niepełnosprawnością lub wymagających szczególnej opieki (ze środków finansowych KPO)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku jednostek samorządu terytorialnego środki mogą być przeznaczone na budowę lub renowację żłobków i klubów dziecięcych (zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego) oraz zakup nieruchomości i infrastruktury (zakup gruntów i lokalów). ▪ Podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego mogą przeznaczyć środki wyłącznie na adaptację zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, tj. dostosowanie budynków lub pomieszczeń do potrzeb dzieci (w tym z niepełnosprawnością). <p>Tworzenie nowych miejsc opieki w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów, w tym miejsc dla dzieci z niepełnosprawnością lub wymagających szczególnej opieki (ze środków FERS). Zarówno w przypadku jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów innych niż jednostki samorządu terytorialnego środki można przeznaczyć na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ utworzenie miejsca opieki w ramach istniejącej instytucji opieki lub w nowoutworzonej instytucji opieki, na które podmiot nie otrzymał wsparcia ze środków KPO; ▪ dofinansowanie kosztów funkcjonowania przez 36 miesięcy (najpierw przez 12 miesięcy, a następnie przez kolejne 24 miesiące) wszystkich miejsc opieki nowoutworzonych zarówno ze środków FERS i ze środków KPO. <p>Dofinansowanie funkcjonowania utworzonych miejsc opieki w ramach powyższych środków przez 36 miesięcy.</p>	Ciągły nabór wniosków w ramach Programu "Maluch+" na lata 2022-2029	Dzieci do lat 3, ich rodzice i opiekunowie prawni	Podmioty działające na podstawie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, tj.: JST, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (w tym uczelnie i współpracujące z nimi podmioty oraz pracodawcy)	Środki finansowe z KPO, FERS 2021-2027	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
32	Wprowadzenie usług asystencji osobistej dla dzieci z niepełnosprawnością jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.	Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” przez podmioty, które wzięły udział w naborze	Dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby	JST szczebla gminnego i powiatowego	Fundusz Solidarnościowy	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
		wniosków.	w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.						
33	Rozwój usługi opieki wytchnieniowej, zarówno w ramach pobytu dziennego i pobytu całodobowego.	Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa” przez podmioty, które wzięły udział w naborze wniosków.	Członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności	JST szczebla gminnego i powiatowego	Fundusz Solidarnościowy	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x

* Zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy FE SL 2021-2027 a FERS 2021-2027.

3.2. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnością

3.2.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy

- ✓ Wzrost liczby osób samotnych wymagających intensywnego wsparcia.
- ✓ Zmiana modelu rodziny wpływająca na zmniejszenie liczby opiekunów nieformalnych i zwiększenie zapotrzebowania na opiekę formalną.
- ✓ Występowanie barier informacyjnych utrudniających otrzymanie rzetelnych informacji na temat przysługującego wsparcia.
- ✓ Występowanie luki pomiędzy potrzebami w zakresie świadczenia opieki długoterminowej w postaci usług społecznych, w tym usług opiekuńczych, usług sąsiedzkich, asystenckich i wolontariatu itp., a ich zaspokojeniem.
- ✓ Problemy z zapewnieniem adekwatnej pomocy dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w ramach obecnego systemu opieki oferowanej w społeczności lokalnej, będące przyczyną kierowania ich do instytucji opieki całodobowej oraz powodujące lawinowy wzrost wydatków gmin na zapewnienie opieki swoim mieszkańcom kierowanym do DPS-ów.
- ✓ Ograniczony dostęp do usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.
- ✓ Ograniczony dostęp do jakiegokolwiek formy usług opiekuńczych realizowanych całodobowo.
- ✓ Niski odsetek gmin zlecających realizację usług opiekuńczych podmiotom ekonomii społecznej.
- ✓ Występowanie kolejek oczekujących na otrzymanie wsparcia w postaci mieszkań chronionych, mogących w znaczący sposób umożliwić prowadzenie samodzielnego lub bliskiego samodzielnego życia.
- ✓ Częste przypadki przebywania osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w mieszkaniach i domach nie zaadaptowanych do ich indywidualnych potrzeb, powodujące izolację społeczną oraz zaspakajanie jedynie podstawowych potrzeb.
- ✓ Niewystarczający dostęp do usług społecznych zwłaszcza na obszarach wiejskich i oddalonych od głównych aglomeracji.
- ✓ Słabiej niż przeciętnie w kraju rozwinięte i finansowane usługi opiekuńcze.
- ✓ Bardzo niski poziom zasobów rodzinnych domów pomocy.
- ✓ Brak odpowiedniej oferty wsparcia dla mieszkańców DPS ukierunkowanego na działania usamodzielniające oraz podjęcie zatrudnienia w warunkach chronionych.
- ✓ Niewielka liczba osób rokujących na usamodzielnienie, posiadająca krewnego lub inną osobę bliską w środowisku, mogącą włączyć się w świadczenie opieki.
- ✓ Braki kadrowe jedną z główniejszych przyczyn utrudniających świadczenie usług opiekuńczych.
- ✓ Słaby napływ nowych, młodych pracowników i związane z tym starzenie się zasobów kadrowych świadczących usługi opiekuńcze.

3.2.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.)

Zakłada się, że w 2030 roku osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, nieposiadające wsparcia ze strony opiekuna nieformalnego lub uzyskujące pomoc z jego strony w ograniczonym zakresie, będą mogły skorzystać z dostosowanych do ich potrzeb usług społecznych opieki długoterminowej (podstawowe i specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi

sąsiedzkie, wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej / asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, wsparcie wolontariuszy itp.), m.in. w ramach ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych, dziennych domów pomocy, gospodarstw opiekuńczych, DPS-ów świadczących usługi środowiskowe, itp.

Opiekunowie nieformalni będą odpowiednio przeszkoleni i przygotowani do sprawowania opieki. Będą oni mieli możliwość skorzystania z rozwiniętego systemu wsparcia, m.in. w ramach opieki wytchnieniowej oraz grup wsparcia, co przyczyni się do zwiększenia ich potencjału i zmniejszenia zapotrzebowania na opiekę formalną.

Osoby wymagające wsparcia i ich opiekunowie będą posiadali kompletną wiedzę na temat oferowanych form wsparcia, gdyż informacje te zostaną odpowiednio udostępnione i rozpromowane w środowisku lokalnym.

Usługi środowiskowe, zlecane w dużej mierze organizacjom pozarządowym, będą łatwo dostępne, również na obszarach wiejskich i oddalonych od głównych aglomeracji. Usługi te będą realizowane również w dni wolne od pracy i w pełni zaspokoją zapotrzebowanie na tego typu pomoc. Usługi sąsiedzkie zapewnią osobom potrzebującym niezbędne wsparcie całodobowe.

Rozwój usług środowiskowych wpłynie na ograniczenie konieczności kierowania osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu do placówek opieki całodobowej i tym samym przyczyni się do ograniczenia wydatków na zapewnienie wsparcia tej kategorii osób m.in. w domach pomocy społecznej.

Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu przebywające w mieszkaniach i domach nie zaadoptowanych do ich indywidualnych potrzeb oraz mieszkańcy DPS rokujący na usamodzielnienie, będą mogli zamieszkać w dostosowanych do ich potrzeb mieszkaniach treningowych / wspomaganych, które umożliwią im prowadzenie samodzielnego lub bliskiego samodzielności życia.

Osoby wymagające całodobowej opieki będą miały możliwość uzyskania jej w ramach rodzinnych domów pomocy.

Usługi społeczne będą świadczone przez zbilansowany wiekowo, dobrze wykwalifikowany, zmotywowany i wynagradzany personel, który będzie miał zapewnione wsparcie szkoleniowe i superwizyjne.

Osoby z niepełnosprawnością rokujące na podjęcie zatrudnienia będą posiadały szersze możliwości reintegracji społecznej i zawodowej w podmiotach reintegracyjnych oraz poza nimi, co umożliwi im szybszą aktywizację zawodową i poprzez uzyskanie zatrudnienia zapewni odpowiednie warunki do życia.

Podmioty odpowiedzialne za planowanie i wdrażanie działań na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnościami, dzięki systematycznemu diagnozowaniu i monitorowaniu sytuacji, będą miały dostęp do aktualnych, rzetelnych i szczegółowych informacji, w tym dotyczących poziomu realizacji i stopnia zaspokojenia potrzeb w zakresie usług społecznych opieki długoterminowej.

3.2.3. Najważniejsze rekomendacje

- ✓ Zwiększenie wsparcia dla opiekunów nieformalnych, między innymi poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat przysługującej pomocy, szkoleń, grup wsparcia oraz opieki wytchnieniowej.
- ✓ Rozwój opieki długoterminowej w postaci usług społecznych, w tym w szczególności usług opiekuńczych (podstawowych i specjalistycznych), asystenckich w środowisku lokalnym, usług sąsiedzkich, dziennych domów pomocy, środowiskowych domów samopomocy, gospodarstw opiekuńczych, DPS-ów świadczących również usługi środowiskowe itp.
- ✓ Zapewnienia zindywidualizowanego dostępu do usług społecznych dla osób zamieszkałych na obszarach, które zostały uznane za wykluczone komunikacyjnie (na których brakuje połączeń transportem publicznym).
- ✓ Zapewnienie dostępu do usług społecznych w dni wolne od pracy, a w przypadku usług sąsiedzkich także całodobowo.
- ✓ Zapewnienie możliwości korzystania ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej / asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Zwiększenie liczby miejsc w mieszkaniach wspomaganych.
- ✓ Zwiększenie liczby miejsc w rodzinnych domach pomocy.
- ✓ Tworzenie centrów opiekuńczo-mieszkalnych, nowych ośrodków wsparcia (dienne domy pomocy społecznej, kluby seniora itp.).
- ✓ Utworzenie na bazie DPS-ów sieci placówek świadczących również usługi środowiskowe.
- ✓ Uruchomienie wojewódzkiego centrum szkoleniowego dla opiekunów formalnych i nieformalnych, w tym mobilnego centrum szkoleniowego.
- ✓ Zapewnienie możliwości usamodzielnienia osób zamieszkujących DPS-y m.in. w ramach mieszkalnictwa treningowego / wspomagane.
- ✓ Budowanie pozytywnego wizerunku zawodów pomocowych celem pozyskiwania do pracy nowych osób.
- ✓ Zwiększenie poziomu zlecenia podmiotom ekonomii społecznej realizacji usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osobom z niepełnosprawnością.
- ✓ Diagnozowanie, w tym mapowanie stanu i potrzeb w zakresie usług opieki długoterminowej świadczonej w ramach systemu pomocy społecznej.

3.2.4. Cel (do 2030 r.)

Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów nieformalnych w celu zapewnienia kompleksowego wsparcia oraz zmniejszenie udziału osób przebywających w placówkach opieki całodobowej.

3.2.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.

Tabela 3. Tabela rezultatów do osiągnięcia do roku 2025 w obszarze *Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnością.*

Rezultaty	Główne wskaźniki*	Źródło wskaźnika (projekt / dokument / sprawozdanie / podmiot)
Zwiększenie liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnościami, korzystających usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w tym z usług opieki długoterminowej	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	Projekt „Śląski senior – wsparcie i aktywizacja”
	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnością	Projekt „Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim”
	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością	Projekt „CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne”
	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (podstawowych i specjalistycznych)	Sprawozdanie <i>MRiPS-03</i> za dany rok
	Liczba osób korzystających z usług dziennych domów pomocy	Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok
Wzrost liczby osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej, w tym usługi opieki długoterminowej, na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnościami	Liczba osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	Projekt „Śląski senior – wsparcie i aktywizacja”
	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie – na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością	Projekt „Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim”
	Liczba osób świadczących usługi dzięki wsparciu w programie - na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością	Projekt „CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne”
	Liczba pracowników OPS / CUS wykonujących usługi opiekuńcze	Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok
	Liczba pracowników dziennych domów pomocy	Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok
Podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej, w tym usługi opieki długoterminowej, na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością**	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością	„Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników systemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim”
	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością	„Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL”
Zwiększenie poziomu zasobów placówek świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej, w tym opieki długoterminowej, w obszarze wsparcia osób w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnościami	Liczba miejsc w dziennych domach pomocy	Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok
	Liczba mieszkań treningowych / wspomaganych – dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność	Gminy i powiaty

Usprawnienie planowania procesu deinstytucjonalizacji w obszarze „Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnościami” poprzez zapewnienie dostępu do aktualnych informacji nt. sytuacji w województwie śląskim, w tym nt. sytuacji w zakresie opieki długoterminowej	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru „Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnościami”, w tym mapowanie zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych opieki długoterminowej	Źródło wskaźnika (projekt / dokument / ROPS sprawozdanie / podmiot)
Wzmocnienie podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz osób z niepełnosprawnością	Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz osób z niepełnosprawnością, które otrzymały dofinansowanie z PFRON	Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL

* Dokładne wartości wskaźników znajdują się w części "Monitoring".

** Zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy FE SL 2021-2027 a FERS 2021-2027.

3.2.6. Działania wraz z harmonogramem

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
1	Opracowanie standardów usług sąsiedzkich i ich upowszechnienie	Śląski senior – wsparcie i aktywizacja	JST, mieszkańcy województwa	ROPS oraz wybrane w trybie konkurencyjnym 10 samorządów gminnych	FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.11	Gminy wiejskie i miasta do 10 tys. mieszk.		x	x
2	Promocja usług opiekuńczych, asystenckich i sąsiedzkich							x	x
3	Opracowanie i promowanie standardu działalności gospodarstwa opiekuńczego							x	x
4	Tworzenie i wspieranie działalności gospodarstw opiekuńczych							x	x
5	Współpraca w zakresie tworzenia gminnych systemów realizacji usług opiekuńczych w różnych formach, w tym usług sąsiedzkich oraz gospodarstw opiekuńczych							x	x
6	Uruchomienie wojewódzkiego centrum szkoleniowego dla opiekunów formalnych i nieformalnych, w tym mobilnego centrum szkoleniowego, które oferować będzie szkolenia zindywidualizowane pod względem środowiska ich realizacji tj. uwzględniające stan zdrowia podopiecznych i realizatorów usług w danym środowisku*		Opiekunowie formalni i nieformalni					x	x
7	Realizacja różnorodnych form kształcenia zawodowego dla kadr pracujących na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność, w tym szkoleń, warsztatów, treningów, superwizji*	Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników sytemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim	Osoby świadczące zawodowo i niezawodowo usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością, w tym w szczególności niezatrudnieni w instytucjach pomocy społecznej	ROPS	FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.11, Cel szcz. ESO4.12	woj. śląskie		x	x
8	Realizacja różnorodnych form wsparcia dla kadr pracujących na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością, mających na celu wzmocnienie i rozwój kompetencji osobistych, profilaktykę stresu i wypalenia zawodowego, upowszechnianie coachingu i mentoringu w pomocy społecznej*							x	x
9	Promowanie zawodów sfery społecznej, budowanie pozytywnego wizerunku kadr służb społecznych, celem pozyskiwania do pracy w zawodach społecznych nowych osób							x	x
10	Upowszechnianie zawodów pomocowych i pozyskiwanie kandydatów do zawodów pomocowych							x	x
11	Przygotowanie miast na prawach powiatu do wdrożenia wypracowanego modelu DPS – jako jednostki świadczącej również usługi środowiskowe (planowane dla 10 miast) – szkolenia, konferencje, warsztaty, doradztwo, itp.*	Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim	Mieszkańcy województwa śląskiego w szczególności: osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich otoczenie i rodzina.	ROPS oraz wybrane w trybie konkurencyjnym 10 samorządów miast na prawach powiatu	FE SL 2021-2027 ESO4.11	10 samorządów miast na prawach powiatu		x	x
12	Szkolenia kadr DPS-ów świadczących również usługi środowiskowe*							x	x
13	Utworzenie na podstawie funkcjonujących DPS placówek świadczących również usługi środowiskowe na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością							x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
14	Promowanie zawodów sfery społecznej, budowanie pozytywnego wizerunku kadr służb społecznych, celem pozyskiwania do pracy w zawodach pomocowych nowych realizatorów usług (lokalne działania informacyjne, działania promocyjne, kampanie społeczne: medialne, szkolne, inne)							x	x
15	Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji regionalnej w zakresie usług społecznych dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością	Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – projekty ROPS	JST, podmioty realizujące usługi społeczne dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością	ROPS	FERS 2021-2027	woj. śląskie	x	x	x
16	Planowanie interwencji z zakresu usług społecznych dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością, w tym w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS						x	x	x
17	Organizowanie i wspieranie instytucji działających na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością, w tym pomocy społecznej, podmiotów zajmujących się pomocą i integracją społeczną oraz ich współpracy						x	x	x
18	Wsparcie samorządów w rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością, w tym działania świadomościowe i szkolenia* dotyczące deinstytucjonalizacji, wymiana dobrych praktyk, w tym wypracowywanie rozwiązań służących zapewnieniu lepszej integracji usług społecznych i zdrowotnych						x	x	x
19	Analiza potrzeb szkoleniowych kadr pracujących na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością i planowanie interwencji EFS w tym zakresie, w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS						x	x	X
20	Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego oraz kompetencyjnego instytucji pomocy i integracji społecznej (w tym w zakresie superwizji pracy socjalnej oraz uwrażliwienia na kwestie różnorodności i niedyskryminacji) podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością*						x	x	x
21	Działania upowszechniające CUS (zatrudnienie doradcy ds. CUS, doradztwo, spotkania grupowe i indywidualne, szkolenia w tym dot. pracy z osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz z osobami z niepełnosprawnością, materiały dydaktyczne, inne)*						CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne	JST z terenu Województwa Śląskiego w zakresie upowszechniania i doradztwa oraz 10 JST wybranych	ROPS oraz wybrane w trybie konkurencyjnym 10 samorządów

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
22	Wsparcie wdrożeniowe CUS dla Partnerów (wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla instytucji zainteresowanych tworzeniem CUS, w tym: pomoc w zakresie wyboru ścieżki utworzenia CUS, pomoc w przeprowadzeniu diagnozy związanej z rozpoznaniem potrzeb mieszkańców gminy, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością oraz możliwych do realizacji działań wspierających tę kategorię osób, określanie potencjału gminy pod kątem usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością – sposobu funkcjonowania jednostek gminnych, możliwości wykorzystania NGO i innych podmiotów działających na jej terenie, pomoc w opracowaniu programu / programów usług społecznych, nadzór merytoryczny nad tworzonymi programami.		w trybie konkurencyjnym na partnerów projektu, w których w ramach projektu zostaną uruchomione CUS, mieszkańcy wybranych gmin	gminnych		wany ze względu na rodzaj i położenie na terenie województwa śląskiego		x	X
23	Wsparcie dla samorządów w uruchomieniu nowych usług świadczonych w CUS, w tym na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność							x	x
24	Zgodnie z wykazem z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1945)	Otwarte konkursy ofert ogłaszane przez Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL	Osoby z niepełnosprawnościami	Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL	PFRON	woj. śląskie	x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
25	<p>Prowadzenie reintegracji społecznej i zawodowej przez podmioty reintegracyjne, w tym: tworzenie nowych oraz wspieranie istniejących podmiotów reintegracyjnych, m. in. Zakładów Aktywności Zawodowej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej, które stanowią skuteczne środowisko aktywizacji zawodowej, pomagające wejść uczestnikom na otwarty / chroniony rynek pracy. Panowane są takie działania jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami i biernych zawodowo; zapewnienie wsparcia dla członków ich rodzin oraz osób z ich otoczenia; realizacja działań tj. niwelowanie barier, zwiększanie dostępności do usług (w tym zarówno dla osób z niepełnosprawnością ruchową, intelektualną i sprzężoną), (element uzupełniający kompleksowego projektu); wprowadzenie dodatkowych, niezbędnych usług społecznych umożliwiających udział w procesie reintegracji, m. in. asystentury osobistej, poradnictwa i grup wsparcia dla rodzin; realizacja różnorodnych form podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i umiejętności pracowników pomocy społecznej i podmiotów reintegracyjnych (w tym organizacji pozarządowych), w zakresie niezbędnym do realizacji projektów w ww. zakresie (element uzupełniający kompleksowego projektu). 	<p>Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)</p>	<p>Osoby z niepełnosprawnościami, biernie zawodowo, członkowie ich rodzin i osoby z ich otoczenia, pracownicy podmiotów integracji i pomocy społecznej (w tym organizacji pozarządowych)</p>	<p>Departament EFS oraz wybrane w trybie konkursowym podmioty</p>	<p>FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.8</p>	<p>woj. śląskie, w szczególności obszary rewitalizacji</p>	x	x	x
26	<p>Rozwój i profesjonalizacja działalności podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> udzielenie przedsiębiorstwom społecznym bezzwrotnego wsparcia finansowego na utworzenie miejsc pracy i ich utrzymanie przez 12 miesięcy; wsparcie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w postaci doradztwa, poradnictwa oraz szkoleń umożliwiających zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do założenia i/lub efektywnego prowadzenia działalności (wsparcie np. za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych); wspieranie indywidualnego procesu reintegracji pracowników przedsiębiorstw społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 	<p>Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)</p>	<p>Podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społeczne</p>	<p>Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej</p>	<p>FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.8</p>	<p>województwo śląskie, w szczególności obszary rewitalizacji</p>	x	x	x
27	<p>Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, usług sąsiedzkich, 	<p>Projekty realizowane w</p>	<p>Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p>	<p>Departament EFS oraz podmioty</p>	<p>FE SL 2021-2027</p>	<p>woj. śląskie</p>	x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
	<p>usług w klubach seniora;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uruchomienie usług opieki wytchnieniowej w powiązaniu z niezbędnymi usługami o charakterze zdrowotnym; ▪ zapewnienie wsparcia dla opiekunów faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu m.in. w zakresie informacji i doradztwa, wsparcia psychologicznego, organizacji szkoleń (szczególnie w zakresie umiejętności prawidłowej opieki i pielęgnacji); ▪ uruchomienie asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami; ▪ rozwój nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, np. teleopieki czy systemów przywoławczych (element uzupełniający kompleksowego projektu); ▪ finansowanie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego lub tworzenie nowych wypożyczalni zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami (element uzupełniający kompleksowego projektu); ▪ rozwój usługi transportu indywidualnego dla uczestników projektów z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności (element uzupełniający kompleksowego projektu); ▪ rozwój środowiskowych form usług społecznych w ośrodkach wsparcia w formie dziennej, w tym tworzenie nowych miejsc lub rozszerzenie oferty wsparcia; ▪ działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji kadr świadczących usługi społeczne oraz zapewnienie dostępu do superwizji (element uzupełniający kompleksowego projektu)*; ▪ rozwój dziennych form opieki dla seniorów zamieszkujących m.in. obszary wiejskie; ▪ rozwój mieszkalnictwa chronionego / wspomagane: tworzenie miejsc w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach chronionych / wspomaganych, rozwój usług wspierających pobyt i aktywność osób w nich przebywających; ▪ tworzenie nowych form mieszkalnictwa wspólnego, w tym rodzinnych domów pomocy; ▪ wsparcie procesu deinstytucjonalizacji istniejących DPS poprzez uruchomienie oferty usług świadczonych przez placówkę w formule środowiskowej, w tym tworzenie dziennych form pobytu dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, współpraca i koordynacja usług opiekuńczych, sąsiedzkich oraz innych usług świadczonych w formule środowiskowej, przygotowanie kadr do świadczenia usług w formule środowiskowej, realizacja wsparcia wytchnieniowego i doradczego dla opiekunów faktycznych, organizacja mieszkalnictwa wspomagane; zapobieganie umieszczaniu osób w instytucjach z wykorzystaniem zwłaszcza mieszkalnictwa wspomagane, usług opiekuńczych, asystenckich i innych usług specjalistycznych; wspieranie procesu usamodzielniania osób przebywających w placówkach całodobowych (m.in. w domach pomocy społecznej) na podstawie indywidualnych planów usamodzielniania. 	<p>ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)</p>	<p>(które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego, osoby z niepełnosprawnościami, opiekunowie faktyczni osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p>	<p>wybrane w trybie konkursowym</p>	<p>Cel szcz. ESO4.11</p>				

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
28	<p>Podjęcie działań w zakresie ochrony zdrowia w ramach zintegrowanych projektów usług zdrowotnych i społecznych, celem wsparcia procesu deinstytucjonalizacji usług zdrowotnych, w tym zdrowia psychicznego i środowiskowej opieki długoterminowej, opieki hospicyjnej i paliatywnej.</p> <p>Opracowywanie i realizowanie regionalnych programów zdrowotnych, m. in. programów profilaktycznych.</p> <p>Promowanie współpracy jednostek podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz szpitali.</p> <p>Wdrażanie rozwiązań w zakresie koordynacji opieki zdrowotnej oraz standardy dostępności w podmiotach leczniczych itp.</p>	<p>Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)</p>	<p>Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, członkowie ich rodzin i osoby z otoczenia, w szczególności sprawujące nad nimi opiekę; osoby świadczące usługi społeczne, pracownicy podmiotów integracji i pomocy społecznej (w tym organizacje pozarządowe); osoby z niepełnosprawnością, kadry medyczne i niemedyczne oraz podmioty lecznicze.</p>	<p>Departament EFS oraz podmioty wybrane w trybie konkursowym</p>	<p>FE SL 2021-2027 Cel szcz. ESO4.11</p>	<p>woj. śląskie</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p></p>
29	<p>Podjęcie działań w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywności społecznej (działania mające na celu: zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego, wspieranie seniorów mniej samodzielnych i ich otoczenia w miejscu zamieszkania, rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym oraz zwiększenie zainteresowania i zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy); ▪ partycypacji społecznej (działania na rzecz wzmocnienia samoorganizacji środowiska osób starszych oraz zwiększenia wpływu osób starszych na decyzje dotyczące warunków życia obywateli); ▪ włączenia cyfrowego (działania na rzecz zwiększania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i korzystania z nowych mediów przez osoby starsze, a także upowszechnianie i wdrażanie rozwiązań technologicznych sprzyjających włączaniu społecznemu oraz bezpiecznemu funkcjonowaniu osób starszych); ▪ przygotowania do starości (wzmacnianie trwałych relacji międzypokoleniowych, kształtowanie empatycznych postaw wobec osób starszych oraz upowszechnianie pozytywnego wizerunku osób starszych, a także zwiększanie bezpieczeństwa seniorów). <p>Głównym celem Programu jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych</p>	<p>Zadania publiczne realizowane w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 przez podmioty wyłonione w trakcie otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez MRiPS.</p>	<p>Osoby starsze</p>	<p>Organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (UDPP), podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1–4 UDPP</p>	<p>Budżet państwa</p>	<p>Polska, w tym woj. śląskie</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
	działających na rzecz seniorów.								
30	<p>Tworzenie ośrodków wsparcia „Senior+”, w tym Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”;</p> <p>Utrzymanie funkcjonujących już ośrodków wsparcia utworzonych w ramach programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015–2020.</p>	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez MRiPS w ramach programu wieloletniego „SENIOR+” na lata 2021–2025	Osoby starsze	Jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego, powiatowego oraz wojewódzkiego.	Budżet państwa	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
31	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, lub które pozostają w rodzinie.	Realizacja Programu „Opieka 75+” przez podmioty, które do niego przystąpiły.	Osoby w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi (zgodnie z art. 6 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej) lub są osobami samotnie gospodarującymi (zgodnie z art. 6 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej), a także te, które pozostają w rodzinie	Gminy do 60 tys. mieszkańców, w tym: gminy wiejskie, miejskie, miejsko-wiejskie.	Budżet państwa	Gminy do 60 tys. mieszk., w tym: gminy wiejskie, miejskie, miejsko-wiejskie	x	x	x
32	<p>Rozwój oferty podmiotów zatrudnienia socjalnego celem wzmocnienia uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób wykluczonych społecznie, w tym osób z niepełnosprawnością w ramach 3 Priorytetów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usługi reintegracyjne; 2. Ścieżki reintegracji; 3. Wzmocnienie instytucjonalne PZS. 	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez MRiPS w ramach Programu na rzecz zatrudnienia socjalnego na lata 2023-2025	Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby z niepełnosprawnością	<p>Podmioty prowadzące podmioty zatrudnienia socjalnego (PZS), o których mowa w ustawie o zatrudnieniu socjalnym, tj. centra integracji społecznej</p> <p>i kluby integracji społecznej; organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy</p>	Budżet państwa	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
				o działalności pożytku publicznego i wolontariacie wspólnie z podmiotami prowadzącymi PZS w ramach oferty wspólnej oraz podmioty uprawnione do tworzenia PZS.					
33	Wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym	Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” przez podmioty, które wzięły udział w naborze wniosków.	Osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie: o znacznym / umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo traktowane na równi z orzeczeniami wymienionymi w lit. a i b, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	JST szczebla gminnego i powiatowego	Fundusz Solidarnościowy	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
34	Utworzenie i wyposażenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego	Realizacja zadań w ramach Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne” przez podmioty, które wzięły udział w naborze wniosków.	Dorośle osoby z niepełnosprawnością z orzeczeniem o znacznym lub o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem traktowanym na równi z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	JST szczebla gminnego i powiatowego	Fundusz Solidarnościowy	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
35	Zapewnienie wsparcia finansowego na prawidłowe funkcjonowanie centrum opiekuńczo-mieszkalnego.								

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
36	Rozwój usługi opieki wytchnieniowej, zarówno w ramach pobytu dziennego i pobytu całodobowego.	Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa” przez podmioty, które wzięły udział w naborze wniosków.	Członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad osobami niepełnosprawnymi posiadającymi: orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem wymienionym w lit. a, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573, z późn. zm.).	JST szczebla gminnego i powiatowego	Fundusz Solidarnościowy	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
37	Stworzenie infrastruktury Wspomaganych Społeczności Mieszkaniowych, składającej się z kilku odrębnych zespołów mieszkalnych, która ma służyć zapewnieniu niezależności osobom z niepełnosprawnościami w zakresie stylu życia i codziennych czynności. WSM mają jednocześnie umożliwić zakwaterowanie i świadczenie całodobowych usług wspomagających dostosowanych do indywidualnych potrzeb ich mieszkańców (osób wymagających wysokiego poziomu wsparcia).	Realizacja zadań w ramach Programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność” <i>Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe na lata 2022-2025</i> przez podmioty, które wzięły udział w naborze wniosków.	Osoby z niepełnosprawnościami	PFRON i wybrane przez niego podmioty	PFRON	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
38	Moduł A: likwidowanie barier architektonicznych lub informacyjno-komunikacyjnych przez jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne.	Projekty realizowane w ramach otwartych	Osoby z niepełnosprawnościami	A. JST lub ich jednostki organizacyjne	PFRON	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
	<p>Moduł B: likwidowanie barier architektonicznych lub informacyjno-komunikacyjnych przez kościoły lub inne związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.</p>	<p>konkursów ofert ogłoszonych przez PFRON w ramach Programu „Dostępna przestrzeń publiczna”</p>		<p>B. Kościoły lub inne związki wyznaniowe, o których mowa w art. 2 pkt 1 ust. z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania oraz ich osoby prawne</p>					
	<p>Moduł C: tworzenie dostępnych lub poprawa dostępności placów zabaw przez podmioty wskazane w kolumnie realizator</p>			<p>Powyższe podmioty ujęte w punktach: A i B oraz organizacje pozarządowe w rozumieniu art. 3 ust. 2 ust. z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie</p>					
	<p>Moduł D: likwidowanie barier technicznych, informacyjno-komunikacyjnych oraz wyposażanie w technologie wspomagające i urządzenia umożliwiające skorzystanie przez osoby z niepełnosprawnością z usług świadczonych przez podmioty lecznicze.</p> <p>Moduł ten obejmuje możliwość skorzystania z opieki ginekologiczno-położniczej powszechnie dostępnej, z której osoby z niepełnosprawnościami nie mogą korzystać z uwagi na występujące bariery.</p>			<p>Podmioty lecznicze wymienione w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz spółki prawa handlowego</p>					

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
39	Obszar A – zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych	Realizacja zadań w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III” przez podmioty, które zostały zaproszone do uczestnictwa w programie lub wzięły udział w naborze wniosków.	Osoby z niepełnosprawnościami	Zarządcy w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych	PFRON	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
	Obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania			Gminy, powiaty lub podmioty, które prowadzą placówki edukacyjne lub środowiskowe domy samopomocy					
	Obszar C – tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych			Gminy, powiaty, organizacje pozarządowe					
	Obszar D – likwidowanie barier transportowych			Placówki służące rehabilitacji osób z niepełnosprawnością prowadzone przez: organizacje pozarządowe, gminy lub powiaty, jednostki prowadzące WTZ, gminy, które dowożą osoby z niepełnosprawnościami do znajdujących się poza ich terenem					

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
	Obszar E – dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych			placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych Gminy, powiaty, organizacje pozarządowe					
	Obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej			JST, organizacje pozarządowe					
	Obszar G – skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych			Powiaty					
40	<p>Podjęcie działań w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Umożliwienia wejścia osób niepełnosprawnych na rynek pracy. 2. Zwiększenia samodzielności osób niepełnosprawnych. 3. Wzrostu aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia. 4. Zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji. 5. Poprawy jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych. 6. Upowszechniania pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i wiedzy dotyczącej niepełnosprawności. 	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez PFRON w ramach Programu „Możemy więcej”	Osoby z niepełnosprawnościami	Organizacje pozarządowe	PFRON	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x

* Zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy FE SL 2021-2027 a FERS 2021-2027.

3.3. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

3.3.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy

- ✓ Występowanie zaburzeń psychicznych dotyka coraz większą część populacji.
- ✓ Występowanie chorób i zaburzeń psychicznych stanowi obecnie jedno z najpoważniejszych źródeł niepełnosprawności, a w przyszłości może stać się główną jej przyczyną.
- ✓ Niewystarczający dostęp do niezbędnej pomocy dla osób chorujących psychicznie, w tym dzieci, wynikający z ograniczonej dostępności kadry medycznej (w szczególności psychiatrów dziecięcych) oraz trudności w uzyskaniu pomocy psychoterapeutycznej.
- ✓ Występowanie negatywnych stereotypów, które mogą wpływać na postawy wobec osób chorujących psychicznie, chorób psychicznych i instytucji opieki psychiatrycznej, a także sprzyjać wykluczeniu osób chorujących psychicznie z różnych sfer życia.
- ✓ Ukrywanie chorób psychicznych spowodowane m.in. lękiem przed dyskryminacją i wykluczaniem z pełnienia rozmaitych funkcji oraz ewentualnymi konsekwencjami stygmatyzacji.
- ✓ Niewystarczający poziom finansowania publicznej ochrony zdrowia psychicznego oraz specjalistycznych usług społecznych w zakresie włączenia społecznego osób w kryzysie psychicznym.
- ✓ Występowanie licznych barier ograniczających możliwość zatrudnienia osób ze schorzeniami psychicznymi.
- ✓ Negatywny wpływ pandemii koronawirusa oraz związanego z nią stresu i izolacji na kondycję psychiczną wielu osób, w tym dzieci, co może w przyszłości skutkować zwiększonym zapotrzebowaniem na specjalistyczną opiekę i wsparcie.
- ✓ Niewystarczający dostęp do usług opieki długoterminowej w formie usług społecznych - niższe niż przeciętnie w kraju wskaźniki dostępności do „specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi”, znacznie niższe niż przeciętnie w kraju wskaźniki dostępności do środowiskowych domów samopomocy, klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi czy też ośrodków interwencji kryzysowej, występowanie kolejek oczekujących na otrzymanie wsparcia w ŚDS oraz w formie mieszkań chronionych.

3.3.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.)

Zakłada się, że w 2030 roku w województwie śląskim osoby znajdujące się w kryzysie zdrowia psychicznego będą mogły otrzymać adekwatną dla siebie pomoc. Do tego czasu - dzięki odpowiednim działaniom informacyjnym - na postawy wobec osób chorujących psychicznie, chorób psychicznych i instytucji opieki psychiatrycznej, przestaną wpływać negatywne stereotypy dotyczące tej kategorii osób, co przyczyni się do radykalnego zmniejszenia ich poziomu wykluczenia społecznego, a także ograniczy do minimum zjawisko ukrywania chorób psychicznych.

Ochrona zdrowia psychicznego będzie zajmowała ważne miejsce w systemach: pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia zapewniając dostępność pomocy psychiatrycznej, psychoterapeutycznej oraz psychologicznej, zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych. Osoby ze schorzeniami psychicznymi, chcące podjąć pracę, będą mogły znaleźć zatrudnienie adekwatne do ich stanu i kwalifikacji.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi będą miały łatwy dostęp do wsparcia udzielanego przez ośrodki interwencji kryzysowej oraz do opieki długoterminowej w postaci usług społecznych, w tym m.in. „specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi”, usług świadczonych w środowiskowych domach samopomocy oraz klubach samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Do 2030 r. znacznie polepszy się dostęp osób z zaburzeniami psychicznymi do wsparcia świadczonego przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Osoby przebywające w placówkach całodobowych, a rokujące na usamodzielnienie, będą miały zapewniony odpowiedni poziom wsparcia, dzięki któremu będą mogły powrócić do środowiska.

3.3.3. Najważniejsze rekomendacje

- ✓ Zintensyfikowanie działań mających na celu promocję zdrowia psychicznego i profilaktykę zaburzeń psychicznych, skierowanych w szczególności do grup ryzyka, w tym dzieci i młodzieży.
- ✓ Prowadzenie kampanii społecznych, których celem będzie zmiana negatywnych stereotypów dotyczących chorób psychicznych, osób chorujących psychicznie oraz instytucji opieki psychiatrycznej.
- ✓ Skoordynowanie usług społecznych i zdrowotnych dla osób chorujących psychicznie w celu zapewnienia kompleksowości wsparcia.
- ✓ Rozwój opieki długoterminowej w postaci usług społecznych, w tym m.in. „specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi”, usług świadczonych w środowiskowych domach samopomocy, klubach samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, warsztatach terapii zajęciowej.
- ✓ Rozwój mieszkalnictwa treningowego / wspomaganego.
- ✓ Zintensyfikowanie działań mających na celu aktywizację osób przebywających w domach pomocy społecznej celem ich usamodzielnienia, m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniego poziomu finansowania tego procesu.
- ✓ Rozszerzenie wsparcia środowiskowego o elementy związane z zapewnieniem bezpieczeństwa osobom niepełnosprawnym intelektualnie i z zaburzeniami psychicznymi (m.in. ochrona w przypadku kryzysu psychicznego siebie i otoczenia, ochrona przed skrzywdzeniem i wykorzystaniem, w tym finansowym i seksualnym).
- ✓ Zwiększenie poziomu zlecania podmiotom ekonomii społecznej usług społecznych na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego.
- ✓ Włączenie do świadczenia usług społecznych w środowisku lokalnym placówek opieki całodobowej, w tym domów pomocy społecznej.
- ✓ Zapewnienie wsparcia merytorycznego dla kadry pracującej na rzecz osób znajdujących się w kryzysie zdrowia psychicznego poprzez zapewnienie szerokiego wachlarza dostępnych form kształcenia / szkoleń (w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji) oraz superwizji.
- ✓ Diagnozowanie sytuacji w obszarze zdrowia psychicznego, w tym mapowanie stanu i potrzeb w zakresie usług opieki długoterminowej świadczonej w ramach systemu pomocy społecznej oraz dostosowanie działań do zdiagnozowanych potrzeb.

3.3.4. Cel (do 2030 r.)

Rozwój usług społecznych w celu stworzenia skutecznie funkcjonującego systemu wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego oferującego spójną i adekwatną do potrzeb ofertę usług środowiskowych, zapewnianą dzięki wielopłaszczyznowej współpracy podmiotów, celem ograniczania umieszczania w placówkach opieki całodobowej oraz zapewnienia warunków umożliwiających powrót do środowiska, a w konsekwencji zmniejszenia udziału osób przebywających w placówkach opieki całodobowej.

3.3.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.

Tabela 4. Tabela rezultatów do osiągnięcia do roku 2025 w obszarze *Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego*

Rezultaty	Główne wskaźniki*	Źródło wskaźnika (projekt / dokument)
Zwiększenie liczby korzystających z usług społecznych, w tym opieki długoterminowej, świadczonych w społeczności lokalnej wśród osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Projekt „Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim”
	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Projekt „CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne”
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Sprawozdanie <i>MRiPS-03</i> za dany rok
	Liczba korzystających z ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok
	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie – na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Projekt „Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim”
	Liczba osób świadczących usługi dzięki wsparciu w programie - na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Projekt „CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne”
	Liczba pracowników ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok
Wzrost liczby osób świadczących usługi społeczne, w tym opiekę długoterminową, w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Projekt „Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników sytemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim”
	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Projekt „Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL”
Podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób świadczących usługi społeczne, w tym opiekę długoterminową, w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego**	Liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok
	Liczba mieszkań treningowych / wspomaganych – dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Gminy i powiaty
Podniesienie poziomu zasobów placówek oferujących usługi społeczne, w tym opiekę długoterminową, w społeczności lokalnej w obszarze wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego		
Usprawnienie planowania procesu deinstytucjonalizacji w obszarze "Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego" poprzez zapewnienie dostępu do aktualnych informacji nt. sytuacji w województwie śląskim, w tym nt. sytuacji w zakr. opieki długoterminowej	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru „Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego”	ROPS

Rezultaty	Główne wskaźniki*	Źródło wskaźnika (projekt / dokument)
Wzmocnienie podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego, które otrzymały dofinansowanie z PFRON	Departament Nadzoru Podmiotów Lecznicznych i Ochrony Zdrowia UM WSL

* Dokładne wartości wskaźników znajdują się w części "Monitoring".

** Zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy FE SL 2021-2027 a FERS 2021-2027.

3.3.6. Działania wraz z harmonogramem

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
1	Realizacja różnorodnych form kształcenia zawodowego dla kadr pracujących z osobami w kryzysie zdrowia psychicznego, w tym szkoleń, warsztatów, treningów, superwizji*	Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników systemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim	Osoby świadczące zawodowo i niezawodowo usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego, w tym w szczególności niezatrudnieni w instytucjach pomocy społecznej	ROPS	FE SL 2021-2027* ESO4.11	woj. śląskie		x	x
2	Realizacja różnorodnych form wsparcia dla kadr pracujących z osobami w kryzysie zdrowia psychicznego, mających na celu wzmocnienie i rozwój kompetencji osobistych, profilaktykę stresu i wypalenia zawodowego, upowszechnianie coachingu i mentoringu w pomocy społecznej*							x	x
3	Promowanie zawodów sfery społecznej, budowanie pozytywnego wizerunku kadr służb społecznych, w dla kadr pracujących z osobami w kryzysie zdrowia psychicznego, celem pozyskiwania do pracy w zawodach społecznych nowych osób							x	x
4	Upowszechnianie zawodów pomocowych i pozyskiwanie kandydatów do zawodów pomocowych, w tym kadr pracujących z osobami w kryzysie zdrowia psychicznego							x	x
5	Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji regionalnej w zakresie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – projekty ROPS	JST, instytucje wspierające osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	ROPS	FERS 2021-2027	woj. śląskie	x	x	x
6	Planowanie interwencji z zakresu usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego, w tym w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS						x	x	x
7	Organizowanie i wspieranie instytucji wspierających osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, w tym podmiotów zajmujących się pomocą i integracją społeczną						x	x	x
8	Wsparcie samorządów w rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego, w tym działania świadomościowe i szkolenia* dotyczące deinstytucjonalizacji, wymiana dobrych praktyk, w tym wypracowywanie rozwiązań służących zapewnieniu lepszej integracji usług społecznych i zdrowotnych						x	x	x
9	Analiza potrzeb szkoleniowych kadr pracujących na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego i planowanie interwencji EFS w tym zakresie, w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS						x	x	X
10	Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego oraz kompetencyjnego instytucji działających na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego, w tym jednostek pomocy i integracji społecznej (w tym w zakresie superwizji pracy socjalnej oraz uwrażliwienia na kwestie różnorodności i niedyskryminacji) oraz podmiotów świadczących usługi społeczne						x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
11	Działania upowszechniające CUS (zatrudnienie doradcy ds. CUS, doradztwo, spotkania grupowe i indywidualne, szkolenia* m.in. z zakresu pracy z osobami w kryzysie zdrowia psychicznego, materiały dydaktyczne, inne)	CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne	JST z terenu województwa śląskiego w zakresie upowszechniania i doradztwa oraz 10 JST wybranych w trybie konkurencyjnym na partnerów projektu, w których w ramach projektu zostaną uruchomione CUS, mieszkańcy wybranych gmin	ROPS oraz wybranych w trybie konkurencyjnym 10 samorządów gminnych	FE SL 2021-2027 ESO4.11	Wachlarz gmin możliwie zróżnicowany ze względu na rodzaj i położenie na terenie województwa śląskiego		x	X
12	Wsparcie wdrożeniowe CUS dla Partnerów (wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla instytucji zainteresowanych tworzeniem CUS, w tym: pomoc w zakresie wyboru ścieżki utworzenia CUS, pomoc w przeprowadzeniu diagnozy związanej z rozpoznaniem potrzeb mieszkańców gminy, w tym dot. osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz możliwych do realizacji działań wspierających, w tym na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego, określanie potencjału gminy pod kątem usług społecznych, w tym na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego – sposobu funkcjonowania jednostek gminnych, możliwości wykorzystania NGO i innych podmiotów działających na jej terenie, pomoc w opracowaniu programu / programów usług społecznych, nadzór merytoryczny nad tworzonymi programami)							x	X
13	Wsparcie dla samorządów w uruchomieniu nowych usług świadczonych w CUS, w tym dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego							x	x
14	Przygotowanie miast na prawach powiatu do wdrożenia wypracowanego modelu DPS – jako jednostki świadczącej również usługi środowiskowe (planowane dla 10 miast) – szkolenia, konferencje, warsztaty, doradztwo, itp.*	Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim	Mieszkańcy województwa śląskiego w szczególności: osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich otoczenie i rodzina	ROPS oraz wybranych w trybie konkurencyjnym 10 samorządów miast na prawach powiatu	FE SL 2021-2027 ESO4.11	10 samorządów miast na prawach powiatu		x	x
15	Szkolenia kadr DPS-ów świadczących również usługi środowiskowe*							x	x
16	Utworzenie na podstawie funkcjonujących DPS placówek świadczących również usługi środowiskowe na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność, osób niepełnosprawnych oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego.							x	x
17	Promowanie zawodów sfery społecznej, budowanie pozytywnego wizerunku kadr służb społecznych, celem pozyskiwania do pracy w zawodach pomocowych nowych realizatorów usług (lokalne działania informacyjne, działania promocyjne, kampanie społeczne: medialne, szkolne, inne)							x	x
18	Zgodnie z wykazem z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1945)	Otwarte konkursy ofert ogłaszane przez Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL	PFRON	woj. śląskie	x	x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
19	Rozwój środowiskowych form usług społecznych w ośrodkach wsparcia w formie dziennej dla osób w kryzysie psychicznym oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną, w tym tworzenie nowych miejsc lub rozszerzenie oferty wsparcia.	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)	Osoby w kryzysie psychicznym	Departament EFS oraz wybrane w trybie konkursowym podmioty	FE SL 2021-2027 Cel szczytowy ESO4.11	woj. śląskie		x	x
20	<p>Podejmowanie działań w zakresie ochrony zdrowia w ramach zintegrowanych projektów usług zdrowotnych i społecznych, celem wsparcia procesu deinstytucjonalizacji usług zdrowotnych, w tym zdrowia psychicznego i środowiskowej opieki długoterminowej, opieki hospicyjnej i paliatywnej.</p> <p>Opracowywanie i realizowanie regionalnych programów zdrowotnych, m. in. programów profilaktycznych.</p> <p>Promowanie współpracy jednostek podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz szpitali.</p> <p>Wdrażanie rozwiązań w zakresie koordynacji opieki zdrowotnej oraz standardy dostępności w podmiotach leczniczych itp.</p>	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)	Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, członkowie ich rodzin i osoby z otoczenia, w szczególności sprawujące nad nimi opiekę; osoby świadczące usługi społeczne, pracownicy podmiotów integracji i pomocy społecznej (w tym organizacje pozarządowe); osoby w kryzysie psychicznym; kadry medyczne i niemedyczne oraz podmioty lecznicze.	Departament EFS oraz wybrane w trybie konkursowym podmioty	FE SL 2021-2027 Cel szczytowy ESO4.11	woj. śląskie		x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
21	<p>Wspieranie rodzin osób w kryzysie psychicznym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój skutecznych, innowacyjnych form i metod wsparcia środowiskowego dla rodzin osób w kryzysie psychicznym; ▪ umożliwienie rodzinom osób w kryzysie psychicznym korzystania z usług wspierających okresowe zastąpienie ich w sprawowaniu funkcji opiekuńczych; ▪ organizowanie szkoleń, kursów i warsztatów dla rodzin osób w kryzysie psychicznym, służących nabyciu niezbędnej wiedzy i umiejętności w radzeniu sobie z chorobą i jej objawami w życiu codziennym; ▪ inicjowanie i wspieranie grup samopomocowych dla rodzin osób w kryzysie psychicznym. 	Projekty realizowane w ramach Programu „Od zależności ku samodzielności” – edycja 2023 wybrane w otwartym konkursie ofert MRiPS, na których realizację otrzymano wsparcie finansowe	Osoby w kryzysie psychicznym i osoby z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodziny	JST, organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1–3 tej ustawy, prowadzące działalność na rzecz osób w kryzysie psychicznym i ich rodzin	Budżet państwa	Polska, w tym woj. śląskie	x		
22	<p>Rozwój samopomocy poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ umożliwienie edukowania i motywowania się osób w kryzysie psychicznym i osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodzin w dążeniu do samodzielności; ▪ wspieranie organizowania się osób w kryzysie psychicznym i osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz rodzin tych osób, np. w formie grup wsparcia – mające na celu udzielanie sobie wzajemnej pomocy w przezwyciężaniu barier, w zaspokajaniu materialnych i bytowych potrzeb, ale i w pokonywaniu trudności na jakie napotykają w funkcjonowaniu społecznym; ▪ umożliwianie wymiany doświadczeń i informacji o znaczeniu samopomocy osób w kryzysie psychicznym i osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodzin w tworzeniu możliwości rozwijania kompetencji niezbędnych do ich funkcjonowania społecznego. 								
23	<p>Umożliwianie osobom w kryzysie psychicznym zdobywania kompetencji niezbędnych do samodzielnego życia poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzmacnianie motywacji w kierunku rozwoju zainteresowań i umiejętności, które wpłyną pozytywnie na samoocenę uczestników oraz będą prowadziły do ich usamodzielniania; ▪ organizowanie szkoleń, kursów dostosowanych do potrzeb osób w kryzysie psychicznym; ▪ organizowanie spotkań ze specjalistami (doradca zawodowy, prawnik, trener – coach rozwojowy itp.); ▪ motywowanie osób w kryzysie psychicznym do udziału w różnorodnych formach aktywności sportowo-ruchowej; ▪ organizowanie spotkań mających na celu zrozumienie własnej sytuacji i poprawę kontaktu z otoczeniem. 								

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
24	<p>Inicjowanie i wdrażanie nowych form wsparcia środowiskowego dla osób w kryzysie psychicznym, zwłaszcza przez jednostki organizacyjne służb pomocy społecznej, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podejmowanie działań w celu wzmocnienia pozytywnej postawy i budzenia świadomości społecznej na temat zaburzeń psychicznych; ▪ rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla osób w kryzysie psychicznym; ▪ podejmowanie działań nakierowanych na integrację osób w kryzysie psychicznym i ich rodzin ze środowiskiem lokalnym poprzez promowanie dobrych praktyk i innowacyjnych działań w zakresie pomocy, w tym usług świadczonych na rzecz osób w kryzysie psychicznym przez jednostki organizacyjne służb pomocy społecznej i inne podmioty oraz tworzenie sieci optymalnych ofert wsparcia. 								
25	<p>Rozwój oferty podmiotów zatrudnienia socjalnego celem wzmocnienia uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób wykluczonych społecznie, w tym osób w kryzysie psychicznym w ramach 3 Priorytetów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usługi reintegracyjne; 2. Ścieżki reintegracji; 3. Wzmocnienie instytucjonalne PZS. 	<p>Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez MRIPS w ramach <i>Programu na rzecz zatrudnienia socjalnego na lata 2023-2025</i></p>	<p>Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby w kryzysie psychicznym</p>	<p>Podmioty prowadzące podmioty zatrudnienia socjalnego (PZS), o których mowa w ustawie o zatrudnieniu socjalnym, tj. centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej; organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie wspólnie z podmiotami prowadzącymi PZS w ramach oferty wspólnej oraz podmioty uprawnione do tworzenia PZS.</p>	<p>Budżet państwa</p>	<p>Polska, w tym woj. śląskie</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>

* Zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy FE SL 2021-2027 a FERS 2021-2027.

3.4. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym

3.4.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy

- ✓ Występowanie w województwie śląskim dużej liczby i odsetka osób znajdujących się w kryzysie bezdomności.
- ✓ Borykanie się przez osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym z wieloma trudnościami w różnych sferach życia: socjalno-bytowej, mieszkaniowej, rodzinnej, zdrowotnej, psychologicznej, zawodowej i społecznej.
- ✓ Występowanie wśród osób w kryzysie bezdomności dużego odsetka (około 80%) żyjących samotnie, a co za tym idzie nie mogących liczyć na wsparcie najbliższej rodziny.
- ✓ Kumulacja zjawiska bezdomności w aglomeracjach i dużych miastach.
- ✓ Występowanie osłabienia samodzielności i poczucia odpowiedzialności za własne decyzje życiowe wśród osób długotrwałe przebywających w placówkach wieloosobowych (w tym w zakładach karnych / aresztach śledczych, schroniskach dla osób bezdomnych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii itp.).
- ✓ Niski poziom znajomości przez powiaty potrzeb mieszkaniowych byłych wychowanków pieczy zastępczej - tylko niewielka ich liczba monitoruje sytuację życiową osób po zakończeniu programu usamodzielnienia.
- ✓ Występowanie dzieci wśród populacji osób w kryzysie bezdomności (mieszkających w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży).

3.4.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.)

W 2030 r. w województwie śląskim osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym będą mogły otrzymać kompleksową pomoc umożliwiającą im wyjście z sytuacji kryzysowej i usamodzielnienie.

Wszystkie powiaty będą monitorować sytuację życiową byłych wychowanków po zakończeniu programu usamodzielnienia i po opuszczeniu przez nich pieczy zastępczej, co w połączeniu z oferowanym wsparciem przyczyni się do znacznego zmniejszenia liczby tego rodzaju osób doświadczających kryzysu bezdomności.

Dzięki rozwojowi mieszkalnictwa treningowego / wspomaganego zostanie całkowicie wyeliminowane występowanie zjawiska bezdomności wśród dzieci.

Wsparcie osób w kryzysie bezdomności będzie się odbywać m.in. w oparciu o metodę „Najpierw mieszkanie”.

3.4.3. Najważniejsze rekomendacje

- ✓ Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, trenerów i terapeutów rodzinnych, z uwagi na fakt, że pierwotną przyczyną bezdomności bardzo często są problemy rodzinne.

- ✓ Rozwój wsparcia środowiskowego dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, z uwagi na fakt, że uzależnienie często jest główną przyczyną kryzysu bezdomności.
- ✓ Zintensyfikowanie działań wobec osób zagrożonych eksmisją, w tym poprzez wsparcie w wychodzeniu z zadłużenia (doradztwo finansowe) oraz rozwijanie alternatywnych sposobów jego spłaty.
- ✓ Prowadzenie kampanii społecznych pokazujących przyczyny bezdomności oraz informujących o możliwych formach pomocy.
- ✓ Rozwój streetworkingu, który ma istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony życia i zdrowia osób w kryzysie bezdomności oraz ze względu na pierwszy kontakt w procesie reintegracji społecznej.
- ✓ Zintegrowanie usług streetworkerów z systemem interwencyjnych usług schronienia i innymi usługami typu *outreach*.
- ✓ Wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej, w tym w ramach modelu „Najpierw mieszkanie”.
- ✓ Objęcie profilaktyką bezdomności (z wykorzystaniem wsparcia w postaci terapii i treningów samodzielności, jak również mieszkań treningowych / wspomaganych) osób opuszczających instytucje (zakłady karne / areszty śledcze, szpitale psychiatryczne, domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii) oraz rodzinną pieczę zastępczą.
- ✓ Podjęcie działań zmierzających do włączenia podmiotów publicznych (gmin) i niepublicznych (spółdzielni mieszkaniowych, TBS / SIM) w tworzenie zasobu mieszkań treningowych / wspomaganych.
- ✓ Tworzenie społecznych agencji najmu, zapewniających możliwość wynajęcia lokalu mieszkalnego m.in. osobom w kryzysie bezdomności lub zagrożonym bezdomnością.

3.4.4. Cel (do 2030 r.)

Rozwój usług społecznych w celu stworzenia efektywnego systemu pomocy osobom w kryzysie bezdomności w oparciu o działania profilaktyczne, wsparcie środowiskowe, w tym mieszkalnictwo treningowe / wspomagane.

3.4.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.

Tabela 5. Tabela rezultatów do osiągnięcia do roku 2025 w obszarze *Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym*

Rezultaty	Główne wskaźniki*	Źródło wskaźnika (projekt / dokument)
Zwiększenie liczby osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym korzystających z usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Projekt „CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne”
Wzrost liczby osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Liczba osób świadczących usługi dzięki wsparciu w programie - na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Projekt „CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne”
Podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Projekt „Kształcenie kadri i wsparcie nowych pracowników sytemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim”
	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Projekt „Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL”
Zmniejszenie poziomu instytucjonalizacji w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Liczba mieszkań treningowych / wspomaganych – dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Gminy i powiaty
Usprawnienie planowania procesu deinstytucjonalizacji w obszarze „Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym” poprzez zapewnienie dostępu do aktualnych informacji nt. sytuacji w województwie śląskim	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru „Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym”	ROPS

* Dokładne wartości wskaźników znajdują się w części "Monitoring".

3.4.6. Działania wraz z harmonogramem

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025			
							2023	2024	2025	
1	Realizacja różnorodnych form kształcenia zawodowego dla kadr pracujących z osobami w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym szkoleń, warsztatów, treningów, superwizji	Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników systemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim	Osoby świadczące zawodowo i niezawodowo usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym w szczególności niezatrudnieni w instytucjach pomocy społecznej	ROPS	FE SL 2021-2027* ESO4.11	woj. śląskie		x	x	
2	Realizacja różnorodnych form wsparcia dla kadr pracujących z osobami w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, mających na celu wzmocnienie i rozwój kompetencji osobistych, profilaktykę stresu i wypalenia zawodowego, upowszechnianie coachingu i mentoringu w pomocy społecznej							x	x	
3	Promowanie zawodów sfery społecznej, budowanie pozytywnego wizerunku kadr służb społecznych, w tym kadr pracujących z osobami w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, celem pozyskiwania do pracy w zawodach społecznych nowych osób							x	x	
4	Upowszechnianie i pozyskiwanie kandydatów do zawodów pomocowych, w tym kadr pracujących z osobami w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym							x	x	
5	Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji regionalnej w zakresie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym	Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – projekty ROPS	JST, instytucje wspierające osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym	ROPS	FERS 2021-2027	woj. śląskie	x	x	x	
6	Planowanie interwencji z zakresu usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS							x	x	x
7	Organizowanie i wspieranie instytucji wspierających osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, w tym podmiotów zajmujących się pomocą i integracją społeczną							x	x	x
8	Wsparcie samorządów w rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym działania świadomościowe i szkolenia* dotyczące deinstytucjonalizacji, wymiana dobrych praktyk							x	x	x
9	Analiza potrzeb szkoleniowych kadr pracujących na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym i planowanie interwencji EFS w tym zakresie, w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS							x	x	X

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
10	Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego oraz kompetencyjnego instytucji działających na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym jednostek pomocy i integracji społecznej (w tym w zakresie superwizji pracy socjalnej oraz uwrażliwienia na kwestie różnorodności i niedyskryminacji) oraz podmiotów świadczących usługi społeczne						x	x	x
11	Działania upowszechniające CUS (zatrudnienie doradcy ds. CUS, doradztwo, spotkania grupowe i indywidualne, szkolenia, w tym dot. pracy z osobami w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, materiały dydaktyczne, inne)	CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne	JST z terenu województwa śląskiego w zakresie upowszechniania i doradztwa oraz 10 JST wybranych w trybie konkurencyjnym na partnerów projektu, w których w ramach projektu zostaną uruchomione CUS, mieszkańcy wybranych gmin	ROPS oraz wybrane w trybie konkurencyjnym 10 samorządów gminnych	FE SL 2021-2027 ESO4.11	Wachlarz gmin możliwie zróżnicowany ze względu na rodzaj i położenie na terenie województwa śląskiego		x	X
12	Wsparcie wdrożeniowe CUS dla Partnerów (wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla instytucji zainteresowanych tworzeniem CUS, w tym: pomoc w zakresie wyboru ścieżki utworzenia CUS, pomoc w przeprowadzeniu diagnozy związanej z rozpoznaniem potrzeb mieszkańców gminy, w tym związanych z bezdomnością oraz możliwych do realizacji działań wspierających, w tym osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, określanie potencjału gminy pod kątem usług społecznych, w tym na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym – sposobu funkcjonowania jednostek gminnych, możliwości wykorzystania NGO i innych podmiotów działających na jej terenie, pomoc w opracowaniu programu / programów usług społecznych, nadzór merytoryczny nad tworzonymi programami.							x	X
13	Wsparcie dla samorządów w uruchomieniu nowych usług świadczonych w CUS, w tym na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym							x	x
14	Rozwój i profesjonalizacja działalności podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ▪ udzielenie przedsiębiorstwom społecznym bezzwrotnego wsparcia finansowego na utworzenie miejsc pracy i ich utrzymanie przez 12 miesięcy; ▪ wsparcie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w postaci doradztwa, poradnictwa oraz szkoleń umożliwiających zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do założenia i/lub efektywnego prowadzenia działalności (wsparcie np. za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych); ▪ wspieranie indywidualnego procesu reintegracji pracowników przedsiębiorstw społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)	Podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społeczne	Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej	FE SL 2021-2027 Cel szcz ESO4.8	woj. śląskie, w szczególności obszary rewitalizacji	x		

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
15	<p>Podejmowanie działań w zakresie ochrony zdrowia w ramach zintegrowanych projektów usług zdrowotnych i społecznych, celem wsparcia procesu deinstytucjonalizacji usług zdrowotnych, w tym zdrowia psychicznego i środowiskowej opieki długoterminowej, opieki hospicyjnej i paliatywnej.</p> <p>Opracowywanie i realizowanie regionalnych programów zdrowotnych, m. in. programów profilaktycznych.</p> <p>Promowanie współpracy jednostek podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz szpitali.</p> <p>Wdrażanie rozwiązań w zakresie koordynacji opieki zdrowotnej oraz standardy dostępności w podmiotach leczniczych itp.</p>	<p>Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)</p>	<p>Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, członkowie ich rodzin i osoby z otoczenia, w szczególności sprawujące nad nimi opiekę; osoby świadczące usługi społeczne, pracownicy podmiotów integracji i pomocy społecznej (w tym organizacje pozarządowe); osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym; kadry medyczne i niemedyczne oraz podmioty lecznicze.</p>	<p>Departament EFS oraz wybrane w trybie konkursowym podmioty</p>	<p>FE SL 2021-2027 Cel szcz ESO4.11</p>	<p>woj. śląskie</p>		x	x
16	<p>Kompleksowe działania na rzecz osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrażanie programu „Najpierw mieszkanie”; ▪ wspieranie usług środowiskowych poprzez podejmowanie działań prewencyjnych, rozwijanie streetworkingu, zapewnienie pomocy medycznej, terapeutycznej, psychologicznej, terapii uzależnień i reintegracji; ▪ wspieranie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych / wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe dla osób w kryzysie bezdomności; ▪ rowijanie kompetencji kadr świadczących usługi na rzecz osób w kryzysie bezdomności (w tym pracowników organizacji pozarządowych, pomocy społecznej, straży miejskiej) oraz zapewnienie dostępu do superwizji i specjalistycznych szkoleń. 	<p>Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)</p>	<p>Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, kadry świadczące usługi na rzecz ww. osób (w tym pracownicy organizacji pozarządowych, pomocy społecznej, straży miejskiej)</p>	<p>Departament EFS oraz wybrane w trybie konkursowym podmioty</p>	<p>FE SL 2021-2027 Cel szcz ESO4.12</p>	<p>woj. śląskie</p>		x	x

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
17	Rozwój oferty podmiotów zatrudnienia socjalnego celem wzmocnienia uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób wykluczonych społecznie, w tym osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym w ramach 3 Priorytetów: 1. Usługi reintegracyjne; 2. Ścieżki reintegracji; 3. Wzmocnienie instytucjonalne PZS.	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez MRiPS w ramach <i>Programu na rzecz zatrudnienia socjalnego na lata 2023-2025</i>	Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym.	Podmioty prowadzące podmioty zatrudnienia socjalnego (PZS), o których mowa w ustawie o zatrudnieniu socjalnym, tj. centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej; organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wspólnie z podmiotami prowadzącymi PZS w ramach oferty wspólnej oraz podmioty uprawnione do tworzenia PZS.	Budżet państwa	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
18	Prowadzenie działań profilaktycznych, w tym: ▪ wspieranie inicjatyw zapewniających osobom zagrożonym bezdomnością dostęp do usług społecznych, w tym do pracy socjalnej, pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej; ▪ wspieranie realizacji programów profilaktycznych, ukierunkowanych na zmniejszenie ryzyka bezdomności, a także lokalnych systemów przeciwdziałania bezdomności; ▪ prowadzenie zajęć, warsztatów dla osób zagrożonych bezdomnością mających na celu pomoc w znalezieniu pracy.	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez MRiPS w ramach programu „Pokonać bezdomność.	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym	Organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt	Budżet państwa	Polska, w tym woj. śląskie	x	x	x
19	Prowadzenie działań interwencyjnych i aktywizujących skierowanych do osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym m.in: ▪ prowadzenie streetworkingu skierowanego do osób przebywających w przestrzeni publicznej i miejscach niemieszkalnych;	Program pomocy osobom bezdomnym”							

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udostępnienie ww. osobom możliwości skorzystania ze wsparcia punktów pomocy doraźnej (np. jadłodajni, punktów wydawania odzieży lub żywności) oraz placówek udzielających tymczasowego schronienia; ▪ świadczenie kompleksowego wsparcia w procesie wychodzenia z bezdomności w mieszkaniach treningowych lub w innych formach pomocy pozainstytucjonalnej (objęcie wsparciem pozainstytucjonalnym osób opuszczających placówki udzielające tymczasowego schronienia lub tworzenie i realizacja usług opartych na modelu „najpierw mieszkanie” dla osób doświadczających bezdomności chronicznej). 								
20	<p>Wdrażanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ umożliwianie wymiany wiedzy pomiędzy przedstawicielami środowisk pozarządowych i ośrodkami pomocy społecznej, w szczególności wymiana doświadczeń, identyfikacja problemów; ▪ przygotowanie rekomendacji (zarówno systemowych, jak i porad dla realizatorów wsparcia); ▪ identyfikacja i promowanie dobrych praktyk. 			1 i 3 tej ustawy, prowadzące działalność statutową w zakresie pomocy społecznej i świadczące usługi dla osób					

* Zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy FE SL 2021-2027 a FERS 2021-2027.

3.5. Migranci³

3.5.1. Najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy

- ✓ Ograniczony i nierównomierny dostęp migrantów (w szczególności osób opuszczających Ukrainę w związku z agresją Federacji Rosyjskiej) do kompleksowych usług w zakresie integracji społeczno-zawodowej.
- ✓ Występowanie trudności w codziennym funkcjonowaniu migrantów wynikających z nieznajomości języka polskiego oraz ograniczonego wsparcia tłumaczeniowego (w szczególności wśród osób spoza Ukrainy).
- ✓ Występowanie barier informacyjnych utrudniających migrantom otrzymanie rzetelnych informacji na temat przysługującego im wsparcia (w szczególności wśród osób spoza Ukrainy).
- ✓ Zwiększone zapotrzebowanie na wsparcie w postaci pomocy psychologicznej, w szczególności w przypadku uchodźców z terenów objętych wojną na Ukrainie.
- ✓ Występowanie negatywnych stereotypów, utrudniających migrantom integrację w społeczności lokalnej.
- ✓ Występowanie wśród kadry jednostek pomocy i integracji społecznej deficytów w obszarze kwalifikacji dot. integracji cudzoziemców.
- ✓ Brak standaryzacji działań związanych z udzielaniem wsparcia cudzoziemcom.
- ✓ Ograniczony dostęp do infrastruktury mieszkań o charakterze chronionym / wspomaganym dla migrantów wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność.

3.5.2. Założenia wynikające z wniosków z diagnozy (wizja systemu w 2030 r.)

W 2030 r. w województwie śląskim migranci będą posiadali kompleksową wiedzę nt. przysługującej pomocy, co pozwoli im skorzystać z usług w zakresie integracji społeczno-zawodowej, jak najbliżej ich miejsca zamieszkania.

Trudności w codziennym funkcjonowaniu migrantów wynikające z nieznajomości języka polskiego będą ograniczone do minimum dzięki organizowanym kursom języka polskiego i polskiej kultury oraz dostosowaniu wsparcia tłumaczeniowego do występujących potrzeb.

Dzięki kampaniom informacyjnym Polacy i migranci będą mieli dostęp do rzetelnych informacji na swój temat, co ograniczy występowanie negatywnych stereotypów, utrudniających integrację w społeczności lokalnej.

Dzięki wsparciu szkoleniowemu, odpowiednim specjalizacjom i standaryzacji działań kadry jednostek pomocy i integracji społecznej będą dobrze przygotowane do współpracy z migrantami w procesie ich integracji.

Migranci, szczególnie ci którzy doświadczyli traumatycznych przeżyć związanych m.in. z działaniami wojennymi, będą mieli zapewniony swobodny dostęp do pomocy psychologicznej.

³ Osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, wymagające wsparcia w zakresie integracji społeczno-kulturowej, korzystające z różnych form ochrony prawnej na terenie RP.

Migranci wymagający wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność będą mogli otrzymać wsparcie w formie pobytu w mieszkaniu wspomaganym.

3.5.3. Najważniejsze rekomendacje

- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań na rzecz integracji społecznej i aktywizacji zawodowej migrantów.
- ✓ Rozwój usług społecznych dla migrantów, w tym kursów języka polskiego i polskiej kultury, doradztwa zawodowego, wsparcia tłumaczeniowego, psychologicznego i prawnego, wsparcia w zakresie uzyskania mieszkania itp.
- ✓ Realizowanie działań mających na celu integrację migrantów ze społecznością lokalną (np. kampanie informacyjne, wspólne uczestnictwo w różnych wydarzeniach itp.).
- ✓ Tworzenie punktów informacyjnych, w których migranci będą mogli uzyskać niezbędną wiedzę dotyczącą możliwych form wsparcia i usług w ramach pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji itp.
- ✓ Wykorzystanie centrów usług społecznych w charakterze lokalnych ośrodków integracji migrantów.
- ✓ Organizowanie szkoleń, kursów, specjalizacji itp. dla kadry działającej na rzecz wsparcia integracji cudzoziemców.
- ✓ Ustandaryzowanie działań związanych ze świadczeniem pomocy na rzecz migrantów, celem efektywniejszego ich wsparcia.
- ✓ Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego dla migrantów wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność.
- ✓ Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji dot. migrantów.

3.5.4. Cel (do 2030 r.)

Rozwój usług społecznych mających na celu skuteczną integrację społeczno-zawodową migrantów.

3.5.5. Rezultaty planowane do osiągnięcia przez samorząd województwa do 2025 r.

Tabela 6. Tabela rezultatów do osiągnięcia do roku 2025 w obszarze *Migranci*

Rezultaty	Główne wskaźniki*	Źródło wskaźnika (projekt / dokument)
Zwiększenie liczby migrantów korzystających z usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - na rzecz migrantów	Projekt „CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne”
Zwiększenie liczby osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz migrantów	Liczba osób świadczących usługi dzięki wsparciu w programie - na rzecz migrantów	Projekt „CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne”
Podniesienie kompetencji i kwalifikacji osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz migrantów	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz migrantów	Projekt „Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników systemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim”
	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz migrantów	Projekt „Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL”
Usprawnienie planowania procesu rozwoju usług społecznych w obszarze „Migranci” poprzez zapewnienie dostępu do aktualnych informacji nt. sytuacji w województwie śląskim	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru „Migranci”	ROPS

* Dokładne wartości wskaźników znajdują się w części "Monitoring".

3.5.6. Działania wraz z harmonogramem

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
1	Realizacja różnorodnych form kształcenia zawodowego dla kadr pracujących z migrantami, w tym szkoleń*, warsztatów, treningów, superwizji	Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników sytemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim	Osoby świadczące zawodowo i niezawodowo usługi społeczne w społeczności lokalnej na rzecz migrantów, w tym w szczególności niezatrudnieni w instytucjach pomocy społecznej	ROPS	FE SL 2021-2027* ESO4.11	woj. śląskie		x	x
2	Realizacja różnorodnych form wsparcia dla kadr pracujących z migrantami, mających na celu wzmacnianie i rozwój kompetencji osobistych, profilaktykę stresu i wypalenia zawodowego, upowszechnianie coachingu i mentoringu w pomocy społecznej							x	x
3	Promowanie zawodów sfery społecznej, budowanie pozytywnego wizerunku kadr służb społecznych, w tym dla kadr pracujących z migrantami, celem pozyskiwania do pracy w zawodach społecznych nowych osób							x	x
4	Upowszechnianie i pozyskiwanie kandydatów do zawodów pomocowych, w tym dla kadr pracujących z migrantami							x	x
5	Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji regionalnej w zakresie usług społecznych dla migrantów	Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – projekty ROPS	JST, instytucje wspierające migrantów	ROPS	FERS 2021-2027	woj. śląskie	x	x	x
6	Planowanie interwencji z zakresu usług społecznych dla migrantów, w tym w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS						x	x	x
7	Analiza potrzeb szkoleniowych kadr pracujących na rzecz migrantów i planowanie interwencji EFS w tym zakresie, w oparciu o zalecenia przygotowane przez MRiPS						x	x	X
8	Działania służące wsparciu procesu integracji migrantów, w szczególności w formie szkoleń dla pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz NGO zajmujących się tą tematyką, w tym: 1) szkolenia* związane z obsługą i wsparciem integracji migrantów (dotyczy także organizacji opieki nad dzieckiem cudzoziemskim w pieczy zastępczej na poziomie powiatu) , 2) budowanie potencjału instytucjonalnego i wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz integracji migrantów poprzez działania zmierzające do lepszego wykorzystania struktur pomocy społecznej i innych instytucji i organizacji, próbę standaryzacji działań związanych z obsługą migrantów w kontekście integracji społecznej tej grupy						x	x	x
9	Działania upowszechniające CUS (zatrudnienie doradcy ds. CUS, doradztwo, spotkania grupowe i indywidualne, szkolenia*, w tym dot. pracy z migrantami, materiały dydaktyczne, inne)	CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne	JST z terenu województwa śląskiego w zakresie upowszechniania i doradztwa oraz 10 JST wybranych w trybie	ROPS oraz wybrane w trybie konkurencyjnym 10	FE SL 2021-2027 ESO4.11	Wachlarz gmin możliwie różnoco-		x	X

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
10	Wsparcie wdrożeniowe CUS dla Partnerów (wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla instytucji zainteresowanych tworzeniem CUS, w tym: pomoc w zakresie wyboru ścieżki utworzenia CUS, pomoc w przeprowadzeniu diagnozy związanej z rozpoznaniem potrzeb mieszkańców gminy, w tym migrantów oraz możliwych do realizacji działań wspierających, w tym migrantów, określanie potencjału gminy pod kątem usług społecznych, w tym na rzecz migrantów – sposobu funkcjonowania jednostek gminnych, możliwości wykorzystania NGO i innych podmiotów działających na jej terenie, pomoc w opracowaniu programu / programów usług społecznych, nadzór merytoryczny nad tworzonymi programami.		konkurencyjnym na partnerów projektu, w których w ramach projektu zostaną uruchomione CUS, migranci zamieszkujący wybrane gminy	samorządów gminnych		wany ze względu na rodzaj i położenie na terenie województwa śląskiego		x	X
11	Wsparcie dla samorządów w uruchomieniu nowych usług świadczonych w CUS, w tym na rzecz migrantów							x	x
12	Wsparcie dla migrantów i pracodawców w procesie integracji migrantów na rynku pracy.								
13	Zintegrowane działania w zakresie kompleksowych usług aktywizacji zawodowo-społecznej, które pozwolą na lepsze funkcjonowanie w polskim społeczeństwie migrantów i ich rodzin z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (zawodowych, edukacyjnych, społecznych), tj.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ umożliwienie nauki języka polskiego wraz z zapewnieniem opieki dla dzieci na czas uczestnictwa w zajęciach; ▪ edukacja, w tym dodatkowe zajęcia wyrównawcze dla dzieci i młodzieży z rodzin migrantów; ▪ umożliwienie podnoszenia kwalifikacji; ▪ tworzenie sieci wsparcia; ▪ zapewnienie możliwości uczestnictwa w kulturze. 	Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)	Migranci i osoby z ich otoczenia; społeczeństwo przyjmujące; pracodawcy zainteresowani zatrudnieniem migrantów; pracownicy instytucji rynku pracy, pracownicy systemu pomocy społecznej, pracownicy systemu integracji społecznej wykonujący zadania związane z udzielaniem wsparcia migrantom oraz osobom z otoczenia w/w grupy.	Wojewódzki Urząd Pracy oraz podmioty wybrane w trybie konkursowym	FE SL 2021-2027 Cel szcz ESO4.9	woj. śląskie, w szczególności obszary rewitalizacji		x	x
14	Działania na rzecz społeczeństwa przyjmującego migrantów i jego instytucji, w tym przeciwdziałanie dyskryminacji, budowanie wiedzy i potencjału podmiotów działających na rzecz migrantów – z uwzględnieniem demarkacji i komplementarności z działaniami w ramach FERS.								
15	Wsparcie dla pracowników instytucji rynku pracy, pracowników systemu pomocy społecznej i integracji społecznej (z zachowaniem demarkacji z działaniami z FERS) w celu nabycia kompetencji do zarządzania procesami migracyjnymi oraz do wspierania migrantów w procesie ich integracji na rynku pracy.								

Lp	Działania	Projekt	Odbiorcy	Realizator	Źródło finansowania	Wymiar terytorialny	Harmonogram realizacji w latach 2023-2025		
							2023	2024	2025
16	<p>Podejmowanie działań w zakresie ochrony zdrowia w ramach zintegrowanych projektów usług zdrowotnych i społecznych, celem wsparcia procesu deinstytucjonalizacji usług zdrowotnych, w tym zdrowia psychicznego i środowiskowej opieki długoterminowej, opieki hospicyjnej i paliatywnej.</p> <p>Opracowywanie i realizowanie regionalnych programów zdrowotnych, m. in. programów profilaktycznych.</p> <p>Promowanie współpracy jednostek podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz szpitali.</p> <p>Wdrażanie rozwiązań w zakresie koordynacji opieki zdrowotnej oraz standardy dostępności w podmiotach leczniczych itp.</p>	<p>Projekty realizowane w ramach otwartych konkursów ofert ogłoszonych przez Departament EFS UM WSL zgodnie z harmonogramem zamieszczonym na stronie internetowej, w odniesieniu do aktualizowanego o nowe wersje Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP)</p>	<p>Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, członkowie ich rodzin i osoby z otoczenia, w szczególności sprawujące nad nimi opiekę; osoby świadczące usługi społeczne, pracownicy podmiotów integracji i pomocy społecznej (w tym organizacje pozarządowe); migranci; kadry medyczne i niemedyczne oraz podmioty lecznicze.</p>	<p>Departament EFS oraz podmioty wybrane w trybie konkursowym</p>	<p>FE SL 2021-2027 Cel szczytowy ESO4.11</p>	<p>woj. śląskie</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p></p>
17	<p>Prowadzenie działań na rzecz integracji na rynku pracy poprzez aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości migrantów poszukujących pracy, planujących otworzenie działalności lub już pracujących / prowadzących działalność, ale wymagających wsparcia.</p> <p>Prowadzenie działań na rzecz integracji w społeczeństwie poprzez rozwój indywidualny oraz wzmocnienie aktywności w różnych obszarach życia społecznego migrantów.</p>	<p>Projekty realizowane w ramach otwartego konkursu ofert „Razem Możemy Więcej – Pierwsza Edycja Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022–2023” w ramach <i>Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022–2025</i></p>	<p>Migranci legalnie przebywający w Polsce</p>	<p>Podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 lub 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub instytucje rynku pracy, czyli podmioty, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–4 Ustawy; JST</p>	<p>Środki rezerwy Funduszu Pracy</p>	<p>Polska, w tym woj. śląskie</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>

* Zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy FE SL 2021-2027 a FERS 2021-2027.

4. Ścieżki finansowania

Źródłami finansowania działań w ramach *Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025* są środki Unii Europejskiej: *Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027* (poziom regionalny) oraz *Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027* oraz *Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)* (poziom krajowy), a także budżet państwa, Fundusz Solidarnościowy, środki rezerwy Funduszu Pracy, budżet województwa śląskiego oraz Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Poniżej przedstawiono zestawienie źródeł finansowania poszczególnych projektów / konkursów ofert / programów w latach 2023-2025.

Tabela 7. Ścieżki finansowania *Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim w latach 2023-2025*.

Projekty	Szacowany budżet w latach 2023-2025			Źródła finansowania
	2023 (w zł)	2024 (w zł)	2025 (w zł)	
Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej	0,00	4 800 000,00	6 000 000,00	FE SL 2021-2027
Śląski senior – wsparcie i aktywizacja	0,00	2 400 000,00	4 000 000,00	FE SL 2021-2027
Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim	0,00	9 000 000,00	7 500 000,00	FE SL 2021-2027
CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne	0,00	13 000 000,00	20 000 000,00	FE SL 2021-2027
Kształcenie kadr i wsparcie nowych pracowników sytemu pomocy i integracji społecznej w województwie śląskim	0,00	1 200 000,00	1 500 000,00	FE SL 2021-2027
Skoordynowane wsparcie pre i post adopcyjne	810 678,00	3 480 136,00	3 484 393,00	FE SL 2021-2027
Koordinacja działań w zakresie polityki społecznej – projekty ROPS	100 000,00	11 621 000,00	10 754 000,00	FERS 2021-2027, działanie 04.13
Program przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030 - Wzmocnienie działalności placówek wsparcia dziennego służącej poszerzaniu i podnoszeniu jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej, w tym dla podopiecznych z rodzin z problemem uzależnienia i ich rodzin (Cel operacyjny 1, zadanie 1.4)	110 000,00	300 000,00	110 000,00	Budżet Województwa Śląskiego
Otwarte konkursy ofert w ramach PFRON	Szacowany budżet w latach 2023-2025			Źródła finansowania
	2023 (w zł)	2024 (w zł)	2025 (w zł)	
Otwarte konkursy ofert ogłaszane w przez Departament Nadzoru Podmiotów Lecznicych i Ochrony Zdrowia	2 000 000,00 zł	W zależności od podziału środków PFRON wg algorytmu dla Województwa Śląskiego	W zależności od podziału środków PFRON wg algorytmu dla Województwa Śląskiego	PFRON

Otwarte konkursy ofert w ramach EFS	Budżet na lata 2021-2027 (w €)			Źródła finansowania
Otwarte konkursy ofert ogłaszane przez Departament EFS w ramach celu szczegółowego ESO4.8	89 300 679,00			FE SL 2021-2027
Otwarte konkursy ofert ogłaszane przez Departament EFS w ramach celu szczegółowego ESO4.9	19 000 000,00			
Otwarte konkursy ofert ogłaszane przez Departament EFS w ramach celu szczegółowego ESO4.11	88 197 941,00 (w tym na konkursy niekonkurencyjne)			
Otwarte konkursy ofert ogłaszane przez Departament EFS w ramach celu szczegółowego ESO4.12	63 350 000,00 (w tym na konkursy konkurencyjne na wsparcie społeczności objętych LSR oraz na konkursy niekonkurencyjne)			
Programy rządowe	Szacowany budżet dla całego kraju w latach 2023-2025* (w zł)			Źródła finansowania
	2023	2024	2025	
Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”	517 436 056,04	505 000 000,00	zgodnie z planem finansowym	Fundusz Solidarnościowy
Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne”	60 000 000,00	40 000 000,00	20 000 000,00	Fundusz Solidarnościowy
Program „Opieka wytchnieniowa”	153 457 942,35	zgodnie z planem finansowym		Fundusz Solidarnościowy
Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025	38 000 000,00	zgodnie z planem finansowym		Budżet państwa
Program wieloletni „SENIOR+” na lata 2021–2025	60 000 000,00	zgodnie z planem finansowym		Budżet państwa
Program „Opieka 75+”	zgodnie z planem finansowym			Budżet państwa
Program na rzecz zatrudnienia socjalnego na lata 2023-2025	3 000 000,00	zgodnie z planem finansowym		Budżet państwa
Program „Od zależności ku samodzielności”	3 000 000,00	zgodnie z planem finansowym		Budżet państwa
„Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym”	5 500 000,00	zgodnie z planem finansowym		Budżet państwa
Program "Maluch+" na lata 2022-2029	1 703 453,80 (na lata 2022-2029)			Środki z KPO
	3 763 322,60 (na lata 2022-2029)			FERS 2021-2027
Resortowy Program Aktywizacyjny dla Cudzoziemców na lata 2022-2025	104 000 000,00	zgodnie z planem finansowym		Środki rezerwy Funduszu Pracy
Program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe na lata 2022-2025	300 000 000,00			PFRON
Program „Dostępna przestrzeń publiczna”	300.000.000,00 (na lata 2023-2027)			PFRON
Program wyrównywania różnic między regionami III	zgodnie z planem finansowym			PFRON
Program „Możemy więcej”	Nabór w toku	300 000 000,00	zgodnie z planem finansowym	PFRON

W przypadku programu "Maluch+" na lata 2022-2029, a w przypadku programu „Dostępna przestrzeń publiczna” na lata 2023-2027.

5. Monitoring

Niniejszy dokument będzie podlegał corocznemu monitoringowi, który pozwoli na bieżąco weryfikować stan realizacji zaplanowanych działań. Skuteczny monitoring wymaga kompatybilności wskaźników w zakresie dokumentów istotnych w wymiarze krajowym. Dlatego też system monitoringu *Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025* uwzględni wskaźniki *Strategii Rozwoju Usług Społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)* ujęte w załączniku do dokumentu pn. *Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)*. Wyniki monitoringu będą wykorzystywane do aktualizacji RPDI oraz do tworzenia kolejnych edycji tego dokumentu.

Tabela 8. Wskaźniki monitoringu *Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025*.

Nr	Wskaźniki	Źródło wskaźnika		Sposób odczytu wskaźników	Wart. bazowe	Zakładane wartości w latach		
		program	projekt / dokument / sprawozdanie / podmiot			2023	2024	2025
1	Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie	FE SL 2021-2027	Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej	Wartości wskaźników zostały podane w sposób narastający	0	0	4	9
2	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie		Śląski senior – wsparcie i aktywizacja		0	0	60	135
3	Liczba osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie		Zmiana sposobu funkcjonowania DPS w województwie śląskim		0	0	100	225
4	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – dzieci z niepełnosprawnościami				0	0	36	81
5	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnością				0	0	60	135
6	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – osoby w kryzysie zdrowia psychicznego				0	0	24	54
7	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie – na rzecz dzieci z niepełnosprawnościami				0	0	4	8
8	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie – na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością				0	0	6	14
9	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie – na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego				0	0	2	5

Nr	Wskaźniki	Źródło wskaźnika		Sposób odczytu wskaźników	Wart. bazowe	Zakładane wartości w latach		
		program	projekt / dokument / sprawozdanie / podmiot			2023	2024	2025
10	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością				0	0	288	648
11	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego				0	0	144	324
12	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym				0	0	24	54
13	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie - na rzecz migrantów				0	0	24	54
14	Liczba osób świadczących usługi dzięki wsparciu w programie - na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością				0	0	17	38
15	Liczba osób świadczących usługi dzięki wsparciu w programie - na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego				0	0	8	19
16	Liczba osób świadczących usługi dzięki wsparciu w programie - na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym				0	0	1	3
17	Liczba osób świadczących usługi dzięki wsparciu w programie - na rzecz migrantów				0	0	1	3
18	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami				0	0	90	203
19	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością				0	0	90	203
20	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego				0	0	60	135
21	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym				0	0	30	68
22	Liczba pracowników, którzy uczestniczyli w formach kształcenia i podnoszenia kwalifikacji – działających na rzecz migrantów				0	0	30	68
23	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej				0	50	200	350
24	Liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie				0	30	130	230

Nr	Wskaźniki	Źródło wskaźnika		Sposób odczytu wskaźników	Wart. bazowe	Zakładane wartości w latach		
		program	projekt / dokument / sprawozdanie / podmiot			2023	2024	2025
25	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie				0	10	30	50
26	Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie				0	0	5	15
27	Liczba zawiązanych adopcji krajowych				0	280	560	840
28	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami	FERS 2021-2027	Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL		0	0	123	306
29	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością				0	0	123	306
30	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego				0	0	82	204
31	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym				0	0	41	102
32	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego, którzy dzięki wsparciu EFS+ świadczonemu przez ROPS podnieśli kwalifikacje po opuszczeniu programu – działających na rzecz migrantów				0	0	41	102
33	Liczba nowoutworzonych mieszkań wspomaganych z koszykiem usług* dostosowanych do indywidualnych potrzeb osoby				Lista wspólnych wskaźników ⁴	Dokument „Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)”		0
34	Odsetek gmin, w których są utworzone centra usług społecznych	1,8%	1,8%	2,4%				3,0%
35	Odsetek gmin, w których utworzone jest miejsce koordynacji usług społecznych	0%	0%	50%				100%
36	Odsetek dzieci, dla których sporządzono plan pomocy dziecku i rodzinie powstałych w oparciu o zespoły multidyscyplinarne (co najmniej z poziomu powiatu) w ogólnej liczbie wszystkich dzieci odseparowanych od rodziny (we wszystkich formach pieczy zastępczej).	0,0%	0,5%	4,7 %				8,4%

⁴ Konieczność monitorowania poziomu wskaźników wynika z dokumentu *Proponowana struktura Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)*.

Nr	Wskaźniki	Źródło wskaźnika		Sposób odczytu wskaźników	Wart. bazowe	Zakładane wartości w latach		
		program	projekt / dokument / sprawozdanie / podmiot			2023	2024	2025
37	Odsetek rodzin w stosunku do których zastosowano, kompleksową analizę możliwości reintegracji				0,0%	0,0%	10%	20%
38	Odsetek dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które wychowują się w rodzinnej pieczy zastępczej				76,0%	76,0%	76,8%	77,6%
39	Odsetek placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia całodobowego przekształconych w dzienne ośrodki wsparcia rodziny				0,0%	0,0%	2,1%	4,2%
40	Odsetek interdyscyplinarnych zespołów wsparcia rodziny działających na terenie każdego powiatu				b.d.	0,5%	4,7 %	8,4%
41	Odsetek stacjonarnych placówek opieki przekształconych w placówki realizujące kompleksowe usługi, stacjonarne i środowiskowe, w tym usługi realizujące stacjonarną opiekę krótkoterminową. Przekształcenie dotyczyć ma otwarcia na równoległą realizację usług środowiskowych przy ograniczeniu do niezbędnego minimum wsparcia stacjonarnego				0,0%	0,0%	3,3%	6,6%
42	Odsetek DPS, w których wprowadzono badania okresowej oceny możliwości usamodzielnienia mieszkańca				0,0%	0,5%	55,0%	100,0%
43	Liczba powstałych centrów opiekuńczo – mieszkalnych				0	1	7	12
44	Liczba utworzonych przedsiębiorstw społecznych				189	222	255	288
45	Odsetek gmin, w których uruchomiono specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi				43%	43%	54%	65%
46	Odsetek gmin, w których zabezpieczono dzienne formy pobytu i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi				b.d.	10%	20%	30%
47	Odsetek gmin realizujących standard działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie mieszkalnictwa pozwalających kontrolować zadłużenie i zapobiegać eksmisjom				b.d.	0,5%	2,1%	4,3%
48	Liczba gmin, w których świadczone są usługi streetworkerów zintegrowane z systemem interwencyjnych usług schronienia i innymi usługami typu <i>outreach</i>				b.d.	2	5	7
49	Odsetek placówek dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym przekształconych w zespolone mieszkania wspomagane lub w placówki o charakterze interwencyjnym				0,0%	0,0%	3,6%	7,2%
50	Liczba utworzonych społecznych agencji najmu, zapewniających możliwość wynajęcia lokalu mieszkalnego m.in. osobom w kryzysie bezdomności lub zagrożonym bezdomnością oraz innym grupom objętym Strategią				0	0	1	2
51	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru "Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami"		ROPS		0	1	2	3
52	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru „Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na				0	1	2	3

Nr	Wskaźniki	Źródło wskaźnika		Sposób odczytu wskaźników	Wart. bazowe	Zakładane wartości w latach		
		program	projekt / dokument / sprawozdanie / podmiot			2023	2024	2025
	wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osoby z niepełnosprawnością”							
53	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru „Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego”				0	1	2	3
54	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru „Osoby w kryzysie bezdomności”				0	1	2	3
55	Liczba raportów z badań / analiz / monitoringów zawierających informacje z obszaru „Migranci”				0	1	2	3
56	Liczba dofinansowanych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży realizujących m. in. programy profilaktyczne, socjoterapeutyczne, utrwalające postawy wolne od uzależnień oraz służące przeciwdziałaniu zachowaniom ryzykownym		Raporty z wykonania Programu przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030	Wartości wskaźników zostały podane według Zestawienia wskaźników monitoringu i ewaluacji Programu przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim na lata 2022-2030 **	10	13	12	10
57	Liczba asystentów rodziny w gminach na koniec grudnia danego roku		Sprawozdanie <i>WRiSPZ- G</i> za II poł. danego roku		411	415	427	452
58	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję specjalistyczną		Sprawozdanie <i>WRiSPZ- P</i> za II poł. danego roku		24	24	25	26
59	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (podstawowych i specjalistycznych)		Sprawozdanie <i>MRiPS-03</i> za dany rok		11 738	11 855	12 208	12 912
60	Liczba osób korzystających z usług dziennych domów pomocy		Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok		2 427	2 451	2 524	2 670
61	Liczba pracowników wykonujących usługi opiekuńcze (w etatach)		Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok		345	348	359	380
62	Liczba pracowników dziennych domów pomocy (w etatach)		Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok		341	344	355	375
63	Liczba miejsc w dziennych domach pomocy		Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok		2 235	2 257	2 324	2 459
64	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi		Sprawozdanie <i>MRiPS-03</i> za dany rok		749	756	779	824
65	Liczba korzystających z ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi		Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok		2 395	2 419	2 491	2 635
66	Liczba pracowników ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w etatach)		Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok		584	590	607	642
67	Liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi		Sprawozdanie <i>MRiPS-06</i> za dany rok		2 094	2 115	2 178	2 303
68	Liczba mieszkań treningowych / wspomaganych - ogółem		Gminy i powiaty		197	199	205	217

Nr	Wskaźniki	Źródło wskaźnika		Sposób odczytu wskaźników	Wart. bazowe	Zakładane wartości w latach		
		program	projekt / dokument / sprawozdanie / podmiot			2023	2024	2025
69	Liczba mieszkań treningowych / wspomaganych - dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej				b.d.	60	61	65
70	Liczba mieszkań treningowych / wspomaganych – dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność oraz osób z niepełnosprawnością				b.d.	80	82	87
71	Liczba mieszkań treningowych / wspomaganych – dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego				b.d.	40	41	43
72	Liczba mieszkań treningowych / wspomaganych – dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym				b.d.	20	20	22
73	Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami, które otrzymały dofinansowanie z PFRON			Wartości wskaźników zostały podane zgodnie ze stanem na koniec danego roku.	3	8	10	10
74	Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz osób z niepełnosprawnością, które otrzymały dofinansowanie z PFRON		Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL (baza danych w generatorze „WITKAC”)		3	8	10	10
75	Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego, które otrzymały dofinansowanie z PFRON				3.	8	10	10

* Dotyczy mieszkań treningowych / wspomaganych.

** Dana placówka może być dofinansowana w każdym roku

6. Wykaz skrótów

CUS centrum usług społecznych

DI deinstytucjonalizacja

DPS dom pomocy społecznej

- EFS** Europejski Fundusz Społeczny
- ES** ekonomia społeczna
- IOP** interwencyjny ośrodek preadopcyjny
- JST** jednostka samorządu terytorialnego
- KPO** Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
- MOS** młodzieżowy ośrodek socjoterapii
- MOW** młodzieżowy ośrodek wychowawczy
- MRiPS** Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
- MRiPS-03** *Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach*
- MRiPS-06** *Sprawozdanie uwzględniające informacje dotyczące wybranych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i innych jednostek pomocy społecznej oraz zatrudnienia w systemie pomocy społecznej*
- NGO** organizacja pozarządowa (ang. *non-governmental organization*)
- OPS** ośrodek pomocy społecznej
- OzN** osoby z niepełnosprawnością
- PES** podmiot ekonomii społecznej
- PFRON** Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- PS** przedsiębiorstwo społeczne
- PZS** podmioty zatrudnienia socjalnego
- RDD** rodzinny dom dziecka
- ROPS** Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
- RPDI** *Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025*
- RPOT** regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna
- RPZ** rodzinna piecza zastępcza
- SIM** społeczna inicjatywa mieszkaniowa
- SWRiPZ** system wpierania rodziny i pieczy zastępczej
- SZOP** Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
- ŚDS** środowiskowy dom samopomocy
- ŚOA** Śląski Ośrodek Adopcyjny
- TBS** towarzystwo budownictwa społecznego
- WRiSPZ-G** *Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*

- WRiSPZ-M** *Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*
- WRiSPZ-P** *Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy*
- WZDI** *Wojewódzki Zespół ds. Deinstytucjonalizacji*